

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΜΑ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1992

ΑΡΙΘ. 16

— ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ —

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου,
Μνήμη ἁγίου Παύλου, ἀρχιεπισκόπου
ΚΠόλεως τοῦ Ὁμολογητοῦ. —
Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου,
Μηνύματα Τριωδίου. — Μητροπ. Γόρ-
τυνος Θεοφίλου, Ἀπὸ τὰ
ἀπομνημονεύματα ἑνὸς πνευματι-
κοῦ. — Ἰω. Φουντούλη,
Ἀπαντήσεις σὲ ... ἀπορίες. — Γιάν-
νη Δοντά, Μνήμη Μικρασίας.
— Ἀλεξ. Μ. Σταυρόπου-
λου, Ἡ Εὐρώπη τῶν γονέων. —
Πρωτοπρ. Ἀντ. Ἀλεξίζόπου-
λου, Θέματα αἵρέσεων καὶ κο-
σμοθεριῶν. — Πρωτοπρ. Νικ.
Σκιαδάρεσι, Ὅταν τὸ με-
γαλεῖο τῆς ἀγάπης ὑπερβαίνει τὴν
τραγικότητα τοῦ θανάτου. — Ἐ-
πίκαιρα. — Νικ. Κ. Δρα-
τσέλλα, Ἡ Ζ' Κατήχησις πρὸς
φωτιζομένους τοῦ ἁγίου Κυρίλλου
Ἱεροσολύμων. — Εὐαγγέλιον Π.
Λέκκου, Εἰδήσεις — Γεγονό-
τα — Ἐκδόσεις.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθήναι, Ἰασιῶν 1 — Τηλέφ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυ-
πογραφείου: Ἰωάννης
Μιχαήλ, Ἀριστοτέλους 179,
112 51 Ἀθήναι.

ΜΝΗΜΗ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ Κ/ΠΟΛΕΩΣ ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

Τὴν 6η Νοεμβρίου σὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία (καὶ τὴν 7η
Ἰουνίου σὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Δύσι) ἐορτάζεται ἡ μνήμη τοῦ
ἁγίου Παύλου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ ἅγιος
Παῦλος ὁ Ὁμολογητής, ποὺ γεννήθηκε σὴν Θεσσαλονίκη τὴς
ἀρχῆς τοῦ δ' αἰῶνος, ὑπηρετοῦσε τὸ ἱερὸ θυσιαστήριον σὴν Κων-
σταντινούπολι, διακρινόμενος γιὰ τὸ ποιμαντικὸ ἔργον, τὸ
ἀκμαῖο καὶ ἀταλάντευτο ὁρθόδοξο φρόνημά του καὶ τὴν φωτισμέ-
νην ἀντιαιρετικὴν (ἰδίως ἀντιαρειανικὴν) δραστηριότητά του. Τὸ
337 ἐξελέγη διάδοχος τοῦ ἀποθανόντος Ἀρχιεπισκόπου Κων-
σταντινουπόλεως Ἀλεξάνδρου, ἀφοῦ παραμερίσθηκε ὁ ἀρειανὸς
ὑποψήφιος γιὰ τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον. Γι' αὐτὸ ὁ φίλος τῶν
Ἀρειανῶν αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖος, ποὺ ἀπουσίαζε σὴν Ἀν-
τιόχεια, διὰν ἐπέστρεψε σὴν Κωνσταντινούπολι, τὸν ἐξώρισε τὸ
339 καὶ ἀνεβίβασε σὶν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τὸν λόγιον μὲν,
ἀλλὰ ἀρειανὸν Εὐσέβιον Νικομηδείας.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Παῦλος, —ὅπως καὶ ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος
ὁ Μέγας—, ζήτησε τότε καταφύγιον καὶ προστασίαν σὶν καταπο-
λεμοῦντα τοὺς Ἀρειανούς Πάπα Ρώμης Ἰούλιον, ὁ ὁποῖος βοή-
θησε πολὺ σὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Παύλου σὶν ἀρχιεπισκοπικὸν
θρόνον Κωνσταντινουπόλεως, διὰν ὁ Εὐσέβιος πέθανε τὸ τέλος
τοῦ 341. Οἱ Ἀρειανοί, ὑπολογίζοντας σὴν συγκατάθεσιν καὶ βοή-
θειαν τοῦ ἀπουσιάζοντος αὐτοκράτορος, ἐξέλεξαν ὡς Ἀρχιεπί-
σκοπον τὸν Μακεδόνην. Ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ διέταξε τὸν στρατη-
γὸν Ἐρμογένη νὰ διώξῃ διαίως τὸν ἅγιον Παῦλον ἀπὸ τῆς Κων-
σταντινούπολι, τότε σιτοὺς δρόμους τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔ-
γιναν αἱματηρὲς μάχες, κατὰ τὴς ὁποῖας ἐφρονεῦθη ὁ στρατηγὸς
Ἐρμογένης. Σὶν τέλος ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖος ἐξώρισε καὶ
πάλιν τὸν ὁρθόδοξον ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἐγκατέστησεν ἐπισήμως σὶν
ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τὸν ἀρειανὸν Μακεδόνην. Τότε ὁ ἅγιος Παῦ-
λος μετέβη σὶν Τρέβειρα κοντὰ σὶν φιλορθόδοξον ἀδελφὸν τοῦ
Κωνσταντίου αὐτοκράτορα Κώνσταντον, μὲ τὴν μεσολάβησιν τοῦ
ὁποίου τὸ 346 ἐπανῆλθεν ὡς ἀρχιεπίσκοπος σὴν Κωνσταντι-
νούπολι. Ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κώνσταντος ἐξορίσθηκε ἐκ
νέου τὸ 351 σὴν Κουκουσὸν τῆς Ἀρμενίας, ὅπου κατὰ τὴν ἐπι-
κρατοῦσαν ἱστορικὴ μαρτυρίαν τὸν ἐπνίξαν οἱ Ἀρειανοί.

Τὰ ἱερὰ λείψανα τοῦ ἁγίου Παύλου σὶν χρόνια τοῦ Θεο-
δοσίου τοῦ Μεγάλου μεταφέρθηκαν πανηγυρικῶς σὴν Κωνσταν-
τινούπολι καὶ κατατέθηκαν ἀρχικῶς σὶν ἱ. ναὸ τῆς ἁγίας Εἰρή-
νης μετὰ πολλὰς τιμὰς. Δικαίως ὁ ἀγωνιστὴς Πατριάρχης τιμᾶται
ὡς ὁμολογητὴς ποῦ, γιὰ νὰ μὴ ὑποστείλῃ τὴ σημαία τῆς Ὁρθοδο-
ξίας, προτίμησε μὲ αὐτοθυσίαν μακροχρόνιες κακουχίας καὶ ἐξο-
ρίσεις, ἀνάλογες πρὸς ἐκεῖνες, τὴς ὁποῖας εἶχεν ὑπομείνει ὁ ἅγιος
Ἀθανάσιος ὁ Μέγας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΕΡΑΝ Ι. ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ

Β' ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΩΝ

ΤΕΤΑΡΤΗ Γ' ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

9. Ο ΝΩΕ ΚΑΙ Η ΚΙΒΩΤΟΣ (Β')

«Εἰσῆλθε δὲ Νῶε... εἰς τὴν κιβωτὸν διὰ τὸ ὕδωρ τοῦ κατακλυσμοῦ» (Γεν. ζ' 7).

1. Πληροφορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀναφέρει (Γεν. ζ' 1 καὶ ἐξῆς) ὅτι, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Νῶε, ἐσημειώθησαν σοβαρὰ ἔκτροπα μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι τότε «ἤρξαντο πολλοὶ γίνεσθαι ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ θυγατέρες ἐγεννήθησαν αὐτοῖς».

Τὸ μεγαλύτερον ἔκτροπον ἦτο ἡ βία ἀρπαγῇ γυναικῶν, τῶν νεαρῶν κορασίδων κυρίως, διὰ λόγους εὐνοήτους καὶ ἡθικῶς ἀπαράδεκτους.

Αὐτὴν τὴν εἰσόρμησιν τῆς ἀνηθικότητος εἰς τὴν κοινωνίαν τὴν ἔκρινεν αὐστηρὰ ὁ Θεός. «Ἰδὼν... ὅτι ἐπληθύνησαν αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πᾶς τις διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ» κατεδίδασκε τὴν φοβεράν αὐτὴν ἔκλυσιν τῶν ἡθῶν. «Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἀπαλείψω τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐποίησα, ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς». Θὰ ἐξαλείψω τὸ ἀνθρώπινον γένος. Δὲν τοὺς ἀνέχομαι «διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας» — διότι ἐκυριαρχήθησαν ἀπὸ τὸ σαρκικὸν φρόνημα καὶ τὰ σαρκικὰ πάθη.

Ἐπῆλθε τότε ὁ κατακλυσμὸς ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς τιμωρία - κάθαρσις τῆς εὐρείας ἐκείνης ἀνηθικότητος.

Ὁ κατακλυσμὸς, τὸ φοβερὸν αὐτὸ φυσικὸν κακόν, ἦλθεν ὡς κολασμὸς τοῦ προηγηθέντος ἀπαισίου ἡθικοῦ κακοῦ, τῆς μεγάλης ἐκείνης ἀμαρτίας καὶ ἡθικῆς καταπτώσεως τῶν ἀνθρώπων.

2. Ἐν τούτοις ὁ κατακλυσμὸς θὰ μπορούσε νὰ ἀποφευχθῇ, ἐὰν οἱ ἄνθρωποι μετανοοῦσαν. Καὶ ὁ Θεὸς τοὺς ἔδωκε τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὴν παρακίνησιν πρὸς μετάνοιαν.

Ἐξήρесе τὸν Νῶε καὶ τὴν οἰκογένειάν του ἐκ τοῦ ὀλέθρου, διότι αὐτοὶ ἦσαν καθαροὶ καὶ ἀμόλυντοι ἀπὸ τὴν διαφθοράν τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων. Καί, πρὸς προστασίαν καὶ διάσωσιν των, ἀνέθεσεν εἰς τὸν Νῶε τὴν κατασκευὴν προστατευτικῆς «κιβωτοῦ», ἡ ὁποία θὰ ἐπέπλεον ἐπάνω εἰς τὰ ὕδατα τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ οἱ ἐντὸς αὐτῆς ἄνθρωποι (καὶ ζῶα) θὰ ἐπιζοῦσαν — ὅπως καὶ ἐπέζησαν — διὰ νὰ ἀνανεωθῇ δι' αὐτῶν τὸ ἀνθρώπινον γένος (καὶ τὸ ζωικὸν βασίλειον).

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

Ἡ κατασκευὴ τῆς Κιβωτοῦ σκοπίμως διήρκεσε πολὺς δεκαετίας. Διὰ νὰ μάθουν οἱ ἄνθρωποι τὸν ἐπικείμενον ὄλεθρον καὶ νὰ μετανοήσουν. Ἀλλ' ἐκεῖνοι συνέχισον ἀμετανόητοι «τὰ φαῦλα πράσσοντες» καὶ ἐχλεύαζον τὸν Νῶε καὶ τὰ παιδιὰ του ποὺ ἐπεδίδοντο εἰς τὴν ὀλοκλήρωσιν καὶ ἀποπεράτωσιν τῆς Κιβωτοῦ. Καὶ ὅταν ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, κατεποντίσθησαν ὅλοι καὶ ἐπνίγησαν μέσα εἰς τὰ ὕδατα.

Τί κρῖμα! Ἡ μακροθυμία τοῦ Θεοῦ τοὺς ἀνέμενεν ἐπὶ μακρὰ ἔτη νὰ συνετισθοῦν καὶ νὰ μετανοήσουν. Εἰς ἄλλην ἀνάλογον περίπτωσιν ἡ ἀγαθότης Του ἔσωσε τοὺς Νινευίτας. Διὰ τοῦ προφητικοῦ κηρύγματος τοῦ προφήτου Ἰωνᾶ — «εἰ τρεῖς ἡμέραι, καὶ Νινευὶ καταστραφήσεται» — ἤρκεσαν τρεῖς ἡμέραι, διὰ νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ σωθοῦν οἱ Νινευῖται, ἐνῶ — διαφορετικὰ — θὰ ἐπάβαιναν ὅτι ἔπαθαν οἱ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Νῶε ἐξαλειφθέντες ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

Ἡ ἐμμονή, ἄρα, εἰς τὸ κακόν, ἡ ἡθικὴ ἀδιαφορία καὶ καταφρόνησις τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ ἔχει ὀλεθροῦς συνεπείας· ἐνῶ ἡ μετάνοια καὶ διόρθωσις καὶ ἐπιστροφή εἰς τὸν Θεὸν σώζει.

3. Οἱ ἐντὸς τῆς Κιβωτοῦ ἐσώθησαν. Διατί; Διότι ἦσαν δίκαιοι καὶ εὐάρεστοι εἰς τὸν Θεόν. Οἱ ἐκτὸς τῆς Κιβωτοῦ ἀπωλέσθησαν. Διότι δὲν ἐπωφελήθησαν τῆς ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν των προειδοποιητικῆς παρουσίας καὶ ἐξασφαλίσεως ποὺ ὑπέσχετο ἡ Κιβωτός.

Ἀνάλογον μῆνυμα ἀπευθύνεται πρὸς πάντα χριστιανόν. Ἐξῶ ἀπὸ τὴν Κιβωτὸν τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ μακρὰν τῆς ἀγιαστικῆς χάριτος τῶν Μυστηρίων αὐτῆς δὲν ὑπάρχει σωτηρία ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸν τοῦ κακοῦ καὶ τὴν πλημμύραν τῆς ἀμαρτίας ποὺ κατακλύζει τὴν κοινωνίαν.

Ἐχει εὐτυχῶς πάντοτε ὁ Θεὸς τὴν μερίδα τῶν ἐκλεκτῶν του ἐντὸς τῆς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων. Οἱ νέοι πρὸ πάντων, ὡς ἄλλοι Νῶε, καλοῦνται νὰ μείνουν ἄγνοι καὶ ἀμόλυντοι ἀπὸ τὴν κοινωνικὴν διαφθοράν. Καὶ νὰ ἀποτελέσουν τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ, τὸ «*ἐν τῷ ὕδατι τοῦ ἁγίου πνεύματος*» (αὐτοῦ) ἐν τῷ νῦν καὶ ῥῶ (Ρωμ. ια' 5), διὰ τὴν ἐπιβίωσιν καὶ τὴν ἀνάπλασιν τῆς πρὸς τὸν

δλεθρον φερομένης ἀνθρωπότητος, τῆς ὁποίας —εἶπεν ὁ Κύριος— «τὸ κατὰ λειμῶνα σωθήσεται» (αὐτ. θ' 27). Ἀμήν.

10. Η ΚΑΤΑ ΘΕΟΝ ΣΟΦΙΑ*

«Υἱέ, ἐὰν σοφὸς γένη σεαυτῷ, σοφὸς ἔσῃ καὶ τοῖς πλησίον» (Παροιμ. θ' 12).

Σοφαί, σοφώταται εἶναι αἱ «Παροιμίαι Σολομώντος», πού ἀναγινώσκονται κατὰ τὰς θείας λειτουργίας τῶν Προφητασμένων. Πῶς νὰ μὴ εἶναι σοφαί, ἀφοῦ εἶναι θεόπνευστοι; Εἶναι ὑπαγορεύσεις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ χειραγωγοὺν καὶ κατευθύνουν πάντα ἄνθρωπον —μάλιστα τοὺς νέους καὶ τὰς νεάνιδας— πρὸς τὴν κατὰ Θεὸν σοφίαν.

«Υἱέ, ἐὰν σοφὸς γένη σεαυτῷ, σοφὸς ἔσῃ καὶ τῷ πλησίον», μᾶς εἶπε σήμερον ὁ σοφὸς Σολομών. Παιδί μου, ἐὰν γίνῃς σοφὸς κατὰ Θεόν, θὰ εἶσαι χρήσιμος εἰς τὸν ἑαυτόν σου καὶ ὠφέλιμος εἰς τὸν πλησίον σου.

1. Ὅμιλεῖ περὶ τῆς ἀληθινῆς σοφίας. Ὅχι τῆς ὀφειλομένης ἀπλῶς εἰς τὴν μόρφωσιν. Οὔτε γενικὰ τῆς ἐγκόσμιας, ἀλλὰ τῆς «ἄνωθεν σοφίας», πού προέρχεται ἀπὸ τὸν φωτισμὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματός Του. Αὐτὴν πρωτίτως τὴν φρόνησιν πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ ὁ —νέος πρὸ πάντων— ἄνθρωπος. Καὶ ὅταν τὴν ἐγκολπωθῇ ὡς ὁδηγὸν ζωῆς καὶ δείκτην πορείας, αἱ συνέπειαι θὰ εἶναι πολύτιμοι. Ἰδοὺ πῶς τὰς περιγράφει ὁ σοφὸς Παροιμιαστής μας:

«Ἐὰν ἔλθῃ ἡ σοφία εἰς σὴν διάνοιαν,
βουλὴ καλὴ φυλάξει σε·

ἐγνοία δὲ ὁσία τηρήσει σε,

ἵνα ρύσεται σε ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς

καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς λαλοῦντος μὴδὲν πιστόν»

(Παροιμ. 6' 10-12).

2. Θὰ ἀναλύσωμεν τὰ εὐεργετικὰ αὐτὰ χαρίσματα τῆς «ἄνωθεν σοφίας». «Βουλὴ καλὴ φυλάξει σε — ἐγνοία δὲ ὁσία τηρήσει σε».

«Ἐγνοία ὁσία» εἶναι αἱ ὀρθαὶ σκέψεις καὶ εὐάρεστοι εἰς τὸν Θεόν. Μέσα εἰς ἕνα κόσμον παραπαίοντα· ἐνῷ ἡ νεανικὴ ἀπειρία δὲν εἶναι καλὸς σύμβουλος· καὶ ἐνῷ τόσα δείγματα νοσηρᾶς νοοτροπίας συναντῶμεν εἰς τὸ περιβάλλον μας, εἶναι σπουδαῖον νὰ ὀρθοφρονῇ καὶ νὰ σωφρονῇ ἡ νεότης. Νὰ τὴν φωτίξῃ καὶ τὴν ἐμπνέῃ «ἐγνοία ὁσία», καθαρὰ καὶ ἀθόλωτη —ἀγνή— σκέψις καὶ κρίσις. Διότι ἡ ἀγνότης τῆς σκέψεως καὶ ὁ φωτισμένος νοῦς θὰ διατηρήσουν τὰ νίξτα

εἰς τὴν ἠθικὴν τάξιν καὶ τὴν ἠθικὴν ἀκεραιότητα. Ὅποτε ἐπακολουθεῖ:

«Ὁ οὐλὴ καλὴ». Ἀποφάσεις σοδαράι καὶ ὤριμοι. Ὑπεύθυνοι καὶ μὴ παρακεκινδυνευμένοι.

Πόσοι καὶ πόσες μεταμέλονται καὶ δδύρονται διὰ μοιραίας ἀποφάσεις τῆς νεότητός των! Οἱ ἄμειροι καὶ ἄγευστοι τῆς «ἄνωθεν σοφίας», νέοι καὶ νέες, μὲ τὶς τρέλλες των, ἀποδεικνύουν τὴν ἀνωριμότητά των· ἐνῷ ἐξ ἄλλου νεαράι ὑπάρξεις φωτισμένοι καὶ σοδαράι «τῇ κακίᾳ νηπιάζουσι, ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνονται» (Α' Κορ. ιδ' 20). Ἀληθινὰ ἐγκαυχήματα τῆς οἰκογενείας των, καὶ χρηστὰ ἐλπίδες τῆς κοινωνίας.

3. Εἰς τὰ προβλήματα καὶ τοὺς πειρασμοὺς τῆς νεότητος τὰ συνετὰ παιδιά, μὲ τὴν φωτισμένην κρίσιν καὶ τὰς ὀρθὰς ἀποφάσεις των, ἐν πρώτοις προφυλάσσονται «ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς».

Ὁ νέος καὶ ἡ νέα χαράσσουν τὸν δρόμον των. Εὐρίσκονται ἐνώπιον δύο ὁδῶν. Τῆς εὐρείας καὶ τῆς στενῆς (Ματθ. ζ' 13-14). Ἡ μία ἀπατηλὴ καὶ γεμάτη παγίδες. Ὑπόσχεται ἀπολαύσεις, χαράν, εὐτυχίαν, κατακτήσεις, ἐπιτυχίαν, θρίαμβον. Καὶ ἡ νεότης δελεάζεται. Εἰς τὸ τέλος τοῦ δρόμου ὑπάρχει ὁ κρημνός. «Σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν» (Ρωμ. γ' 16). Ἡ ἄλλη ὁδὸς δύσκολος. Δὲν ὑπόσχεται ἀνέσεις καὶ εὐκολα κέρδη. Θέλει κόπον καὶ ἀγῶνα (τετιμημένον). Εἶναι ἀνηφορικὴ. Καὶ ὑψώνει τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀναβαίνοντος αὐτὴν εἰς ἠθικὴν περιωπὴν. Ὅδηγεῖ εἰς τὸ ἀνέδασμα τοῦ ατόμου καὶ τῆς κοινωνίας. Ἀλλὰ πρέπει νὰ διαθέτῃ κανεὶς τὴν «ἄνωθεν σοφίαν», «ἵνα ρύσῃται ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς».

«Καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς λαλοῦντος μὴ δὲ ν πιστόν». Τὰ εὐπίστα γιάτα πρέπει νὰ φυλαχθοῦν ἀπὸ ἀνθρώπους πού δὲν ἐμπνέουν ἐμπιστοσύνην. Προσοχὴ εἰς τὰς συναναστροφάς. Ὑπάρχουν φίλοι καὶ φίλοι «λαλοῦντες μὴδὲν πιστόν». Παραπλανοῦν καὶ ἀποπλανοῦν. Δὲν πρέπει νὰ δίδεται ἐμπιστοσύνη ἀδιακρίτως καὶ χωρὶς ἑλεγχον. Πρὸ παντὸς μὴ δίδετε οἱ νέοι τὴν καρδιά σας. Εἴτε ἰδεολογικῶς, εἴτε συναισθηματικῶς, εἴτε ἠθικῶς, ἢ περιφρούρησός σας ἀπατεῖ σοφίαν καὶ φρόνησιν.

Καὶ ὅλος ἰδιαιτέρως θὰ ἐλέγομεν εἰς τὰς νέας, νὰ περιφρουρήσουν τὴν ἀγνότητά των «ἀπὸ ἀνδρὸς λαλοῦντος μὴδὲν πιστόν». Χρειαζέται ἀσφαλῆς προφύλαξις ἐναντι τοῦ ἄλλου φύλου. Διότι συνηθέστατα κολλακεύει καὶ ὑποχρίνεται καὶ «λαλεῖ μὴδὲν πιστόν», διὰ νὰ δελεάσῃ καὶ παρασύρῃ εἰς ἐπικινδύνους ἠθικοὺς ἀκροβατισμούς...

Διὰ πάντα ταῦτα ἀσφαλῶς ὁδηγὸς καὶ φύλαξ ἡ «ἄνωθεν σοφία».

* Ὅμιλία κατάλληλος διὰ μαθητικὰς λειτουργίας, μάλιστα θηλέων.

ΑΠΟ ΤΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. ΘΕΟΦΙΛΟΥ

Δὲν ἀναφέρομαι καθόλου στὸ ἄλλο τοῦ «πνεύματος τοῦ κοσμικοῦ» ποὺ κάνει ἄνω κάτω τὴν κοινωνία, μὲ τὴν ἀνύπαρκτη καθοδήγηση, συγκράτηση, παρακολούθηση ἀπὸ μερικοὺς γονεῖς, τῶν παιδιῶν τους στὰ θέματα ἠθικῆς. Ἐκεῖ ποὺ ἀναπτύσσονται καὶ κάποτε συζητοῦν μερικοὶ καὶ μὲ τὰ παιδιά τους, νέου πνεύματος θεωρίες γιὰ τὶς σχέσεις τῶν νέων πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο. Ὁφείλονται ἄλλωστε καὶ σ' αὐτὴν τὴν ἐλευθεριότητα τὰ τρία κακὰ τοῦ κόσμου, οἱ τρεῖς μάλιστα τοῦ αἵωνα. Ἡ ἐλεύθερη συμβίωση, ποὺ ἔφερε καὶ τὴν ἠθικὴ κρίση τοῦ γάμου, εἶναι τὸ πρῶτο. Τὸ δεύτερο εἶναι αὐτὸ ποὺ γέννησε τὸ πρῶτο, ποὺ ὑποβάθμισε καθόλου τὸν γάμο. Ὅταν ὁ νέος θεωρεῖ τὴν ἀπόλαυση τῆς σάρκας δικαίωμα του, καὶ μοναδική χαρὰ τοῦ γάμου, καὶ χωρὶς γάμο, ἔξω ἀπὸ τὸ γάμο καὶ πρὶν ἀπ' αὐτόν, μὲ τὸν ὅποιον βρεῖ στὸν δρόμο του ἐρωτικὸ σύντροφο, τί νὰ τὸν ἐμποδίσουν γιὰ νὰ σεβαστεῖ τὸν γάμο. Καὶ τί θὰ τὸν συγκρατήσει νὰ σταθεῖ σὲ μιὰ κρίσιμη στιγμή. Λὲς καὶ μόνο μιὰ σάρκα «ἀνθισμένη» καὶ νέα δίνει στὸν ἄνθρωπο τὴν ἀληθινὴ καὶ ὅσο γίνεται μονιμότερη εὐτυχία καὶ χαρὰ. Καὶ ὅταν αὐτὴ χάνει τὸν «ἀνθό» της, εἶναι γιὰ τὰ σκουπίδια. Τότε ἡ γυναίκα ποὺ μαραίνεται γρηγορότερα μὲ τὸν παραμερισμὸ τῆς ἠθικῆς στὴ ζωὴ μας, μὲ τὴν τεκνογονία, δύο πράγματα θὰ κάμει. Ἡ θὰ παρατείνει τὸ ἀνθισμὸ της μὲ τὴν ἀποχή της στὸ ἔργο τῆς δημιουργίας, ἢ δὲν θὰ κάνει δηλαδὴ παιδιά, κι αὐτὸ γίνεται, ἢ τὸ πιὸ συνηθισμένο ὁ ἄνδρας της νὰ ψάξει γιὰ καινούριο «ἀνθό» σὲ κάποιον διπλανό, γνωστὸ ἢ ποὺ θὰ τὸν βρεῖ σὲ κάποιον δρόμο «ἀνθοκήπιο», περιβόλι.

Καὶ τὸ φαινόμενο τὸ βλέπομε καὶ τὸ ζοῦμε. Ἄντρας, ὅχι κατὰ τὴν πρώτη περίοδο τοῦ γάμου, ποὺ πάντα περνᾷ μιὰ κρίση τὸ ζευγάρι δύο διαφορετικὰ μεγαλωμένων νέων, ἀλλὰ μετὰ ἀπὸ συμβίωση εἴκοσι καὶ εἴκοσι πέντε χρόνων, παρατηροῦμε τὴ ρήξη στὸν γάμο. Μπαίνει δηλαδὴ στὴ μέση καινούριο «λουλούδι» ποὺ τὴν ὑπολογίζομε τὴν ποιότητά του. Μιὰ γυναίκα ποὺ κερδίζει κάπου τὸν ἄντρα καὶ τὸν χωρίζει μετὰ ἀπὸ τὸν πρῶτο γάμο. Καὶ τὸ τρίτο, καρπὸς κι αὐτὸ τοῦ «σύγχρονου πνεύματος», ἢ νέα μάλιστα τοῦ αἵωνα τὸ EITZ, ποὺ φυσικὰ δὲν φύτρωσε μέσα στὸν γάμο, ἀλλὰ σὲ κάποια βρώμικη ἐξοχή, σὲ κάποιο μὴ φανερό ξενοδοχεῖο ἢ σὲ κάποια παρὰ φύσιν σχέση.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 316 τοῦ ὑπ' ἀρ. 15 τεύχους.

Καὶ ἀπὸ τὴν τηλεόραση παρὰ ταῦτα, μπορούμε νὰ διδάσκουμε «ὅχι στὴν ἐκκλησία, ὅχι στὰ κατηχητικά». Νὰ μᾶς ποῦν ὅμως οἱ κύριοι αὐτοί, ἂν στὴν περιοχὴ αὐτὴ βρῆκαν νέους μὲ τὴν σύριγγα τοῦ λευκοῦ θανάτου στὸ χέρι, μὲ τὴν ἀρρώστια τοῦ EITZ, μὲ γάμο πρόχειρο καὶ ζευγάρια χωρισμένα!!!

3. ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΟΗΘΑ

Ὅσοι ἐπιχειροῦν ἐπιστημονικὰ μόνο νὰ βοηθήσουν στὴν καθοδήγησή τους, τὰ παιδιά τους συνηθέστατα, ἀστοχοῦν. Διότι καὶ οἱ ἐπιστημονικὲς θεωρίες ἔχουν καὶ κάποιον ἰδεολογικὸ χαρακτήρα κατὰ κανόνα. Ἐχει σχέση καὶ μὲ τὸ πιστεῦω κάποιου. Ὅχι ὅμως ἡ κλασικὴ καὶ καθιερωμένη ἐπιστὴμη δὲν βοηθᾷ ἕνα πατέρα ἢ μιὰ μάνα στὴν καθοδήγηση τοῦ παιδιοῦ. Δὲν φτάνει ὅμως αὐτὴ μόνο. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι λίγοι ἀσχολοῦνται, μποροῦν ν' ἀσχοληθοῦν κι ἐπιστημονικὰ μὲ τὴν καθοδήγηση τῶν παιδιῶν.

Πρῶτον διότι οἱ πολλοὶ δὲν εἶναι ἀρκετὰ μορφωμένοι, δεύτερον γιὰτὶ δὲν εὐκαιροῦν ν' ἀσχοληθοῦν μ' αὐτὴ τὴν ἐπιστὴμη, καὶ τρίτον διότι οἱ περισσότεροι δὲν ἀσχολοῦνται συστηματικὰ ἢ καθόλου μὲ τὴν καθοδήγηση τοῦ παιδιοῦ. Εἴτε διότι δὲν ξέρουν, εἴτε διότι δὲν ἔχουν χρόνο γι' αὐτό. Ποὺ εἶναι γιὰ τοὺς πολλοὺς λάθος καὶ τὰ δύο. Δὲν ἐνδιαφερόθηκα νὰ μάθω μερικὰ γιὰ τὴν φύσιν τῶν παιδιῶν ποὺ μεγαλώνουμε καὶ βρισκόμαστε στὴ θέση νὰ δικαιολογηθοῦμε μ' ἕνα «δὲν ξέρομε»; Καὶ διαθέτομε χρόνο ἀκόμα καὶ γιὰ νὰ σκοτώνωμε τὴν ὥρα μας, γιὰ νὰ διασκεδάζωμε γιὰ νὰ ψυχαγωγούμεθα, γιὰ νὰ συζητᾶμε ἄσκοπα γιὰ νὰ βλέπομε τηλεόραση, γιὰ νὰ κάνωμε ὅ,τι μᾶς εὐχαριστεῖ, γιὰ νὰ μπορούμε νὰ λέμε, «Δὲν ἔχω χρόνο ν' ἀσχοληθῶ μὲ τὰ παιδιά»;

Ἐγκλημα μὲ δράστες τὸν πατέρα καὶ τὴν μάνα κατὰ τῶν παιδιῶν τους εἶναι ἡ παραμέληση τῶν καθηκόντων τους νὰ βοηθήσουν στὸ κτίσιμο τοῦ χαρακτῆρα τῶν παιδιῶν τους. Τὸ μέλημά τους, ἂν εἶναι χριστιανοί, νὰ δώσουν σ' αὐτὰ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ. Καὶ εἶναι ἀλήθεια πὼς ἐνῶ ἡ πλειοψηφία τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ δὲν βλέπει ἐχθρικά τὴν Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Θρησκεία, ἐν τούτοις δὲν τὴν κατέχει. Δὲν τὴν ἔχει σπουδάσει. Γιατὶ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία δὲν διδάσκεται μιὰ φορὰ καὶ κανεὶς ποτὲ δὲν τὴν δλοκληρώνει. Κι ἂν ἕνας χριστιανὸς πατέρας καὶ μιὰ χριστιανὴ μάνα τὴν σπουδάσανε καὶ τὴν κατέχουν ὅσο γίνεται καλλίτερα, καὶ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

Κατὰ τὸ Πάσχα λοιπὸν καὶ κατὰ τὴ Διακαινίσι-
μο ἑβδομάδα ψάλλεται ὁ κανὼν χωρὶς τοὺς στίχους
τῶν ὠδῶν, ἀλλὰ πάντοτε μὲ τὸ πρόψαλμα «Δόξα τῇ
ἀγίᾳ ἀναστάσει σου, Κύριε» σὲ κάθε τροπάριο. Αὐτὸ
ἐννοεῖ τὸ Τυπικόν, ὅταν γράφει «ἄνευ στίχου», δηλαδὴ
χωρὶς τὴ στιχολογία τῶν ὠδῶν.

Τὸ ἔθος αὐτὸ τῆς παραλείψεως τῶν βιβλικῶν ὠ-
δῶν ἀργότερα, ὡς ἀπλούστερο καὶ πρακτικότερο, ἐ-
πεξετάθη κατὰ μίμηση τοῦ Πάσχα καὶ στίς ἄλλες δε-
σποτικὲς ἑορτές, τὶς ἑορτές τῆς Θεοτόκου καὶ βαθμη-
δὸν καὶ στοὺς ἑορταζομένους ἁγίους. Ὡς πρόψαλμα
ἐχρησιμοποιεῖτο φράση ἀνάλογη πρὸς τὸ εἶδος τοῦ
κανόνος, ὅπως τὸ «Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι»
στοὺς δεσποτικούς, «Ὑπεραγία Θεοτόκε, σῶσον ἡμᾶς»
στοὺς θεομητορικούς, «Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, ἐλέησόν
με» στοὺς κατανυκτικούς, «Ἄγιε τοῦ Θεοῦ, πρόσβενε
ὑπὲρ ἡμῶν» στοὺς κανόνες τῶν ἁγίων, καὶ τὰ ὅμοια.

πάλλει δὲν μποροῦν νὰ κάνουν τὴν καθοδήγησή τους
μόνο μ' αὐτή. Χρειάζεται καὶ ἡ ζωὴ τους ἡ χριστιαν-
ικὴ. Χρειάζονται τὰ παιδιὰ τους νὰ μποροῦν νὰ δεί-
ξουν τὴν χριστιανοσύνη τους καὶ μὲ τὰ βιώματά τους.

Ὅταν ὅμως μιλάω γιὰ μιὰ ἐπιστήμη πού δὲν
βοηθᾷ σὰν παιδαγωγὸς τὸν πατέρα καὶ τὴ μάνα γιὰ
νὰ καθοδηγήσουν σωστὰ τὸ παιδί τους, μέσα στὰ
πλαίσια βέβαια καὶ τῶν καθιερωμένων καθολικῶν ἀξιῶν.
Ἐχῶ κατὰ νοῦν τὴν ἐπιστήμη πού φωτίζει τὴν ἀν-
θρώπινη φύση, σὰν δυνατότητα ψυχασωματικῆ. Πού
γιὰ ὅσους ξέρουν γράμματα καλὰ, κι αὐτοὶ εἶναι οἱ
λιγότεροι, εἶναι πολὺ βοηθητικὴ, πού ὅμως κι αὐτὴ
μόνη της δὲν βοηθᾷ, δὲν φτάνει.

Μιὰ ἐπιστήμη φωτίζει σὲ γενικότητες τὴν ἀνθρώ-
πινη φύση, τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ψυχὴ του,
τὴν φύση του γενικά. Γνωρίζουμε ὅμως πῶς τὸ κάθε
παιδί ὁ ἄνθρωπος γενικά, πέρα ἀπὸ τὴν δική του μὲ
τὰ γενικά γνωρίσματά του φύση, ἔχει τὴν ἰδιαιτερό-
τητά του, τὸ κάθε παιδί ἔχει τὰ δικά του προσωπικά
γνωρίσματα. Κανένα παιδί δὲν ἔχει πλήρη ὁμοιότητα
μὲ κάποιο ἄλλο. Ὅπως γίνεται καὶ μὲ τὰ ἀποτυπώ-
ματά του. Ὅσοι ἄνθρωποι γεννήθηκαν, ἤλθαν καὶ
φύγαν ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμον, ὅσοι ζοῦμε σήμερα κι
ὅσοι καὶ στὸ μέλλον πρόκειται νὰ ἔλθουν, μέχρι τὴν
συντέλεια τοῦ κόσμου, κανένας μας δὲν ἔχει καὶ δὲν
πρόκειται νὰ ἔχη τὸν ὅμοιό του. Μπροστὰ σ' αὐτὴ

Αὐτὰ γιὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ ὁρθρου, ὅπου ἔχουμε
στιχολογία τῶν ὠδῶν τοῦ Ψαλτηρίου, καὶ τοὺς κα-
νόνες ὡς διακοσμητικὰ τρόπον τινὰ στοιχεῖα τῆς στι-
χολογίας τῶν ὠδῶν, μὲ τὶς ὁποῖες συνυφαίνεται ἡ
ψαλμωδία τους.

Κανόνες ὅμως ψαλλόταν καὶ ἐκτὸς ὁρθρου, ἐκτὸς
δηλαδὴ τῆς στιχολογίας τῶν ὠδῶν τοῦ Ψαλτηρίου,
πού προσιδιάζει μόνο στὸν ὁρθρο. Ἐπει, κανόνες ὡς
ἀνεξάρτητες ποιητικὲς συνθέσεις βαθμηδὸν εἰσήχθη-
σαν καὶ σὲ ἄλλες ἀκολουθίες, πού δὲν εἶχαν στιχο-
λογία, ὅπως στὸ μεσονυκτικὸ τῆς Κυριακῆς καὶ κυρίως
στὰ ἀπόδειπνα καὶ στίς μοναχικὲς λιτανεῖες. Ὅμοίως
σὲ ἀκολουθίες πού ἦταν δομημένες κατὰ τὸ πρότυπο
τοῦ ὁρθρου, ὅπως οἱ παρακλήσεις, ἡ νεκρώσιμος ἀ-
κολουθία καὶ τὰ μνημόσυνα, ἡ ἀκολουθία τοῦ εὐχε-
λαίου, ἡ ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ (ἐν μέρει,
γιατὶ εἶχε μόνο θ' ὠδή), ἡ ἀκολουθία τῆς θείας με-

τὴ φύση μὲ τὰ κοινὰ γνωρίσματα καὶ μὲ τὴν ἰδιαίτε-
ρότητά της πρέπει νὰ σταθοῦμε, ὁ καθένας μὲ τὴ
μόρφωσή του ἢ μὲ τὴν ἀπλότητά του, μὲ τὴν ἐπιστή-
μη του ἢ μὲ τὴν πατρότητά του, ὅλοι μὲ τὴν ἀγάπη
μας πρέπει νὰ σταθοῦμε (ἂν ἔχουμε παιδιὰ καὶ δὲν
ἔχουμε σταθεῖ, εἶναι λάθος μας μεγάλο μὲ πολλὴ
μεγάλη προσοχή). Τρόπος ὑπάρχει διαφορετικὸς γιὰ
τὸν καθένα κι ἀναλόγως καὶ μὲ ἐκεῖνον πού θ' ἀσχο-
ληθεῖ μὲ τὸ παιδί του, μὲ τὴ φύση του, μὲ τὴν ἰδιαι-
τερότητά του, τὸν τρόπο, τὸ μέσον, τὸ μέτρο καὶ τὸ
σύστημα καὶ τὸν δρόμο, θὰ τὸν βρεῖ ὁ καθένας μο-
ναχὸς του. Αὐτὸν πού ὑπάρχει γιὰ τὸν καθένα.

Τώρα βέβαια ὑπάρχει καὶ μιὰ ἐπιστήμη αὐτὴ τῆς
ἔρευνας, πού μετράει, πού ψάχνει καὶ ζυγίζει «χειρο-
πιαστό», ὅπως τὸ λέει. Ἐμεῖς μιλάμε γιὰ τὴν Ἐπι-
στήμη πού προϋποθέτει τὸν ἄνθρωπο λογικόν, μὲ σῶμα
καὶ ψυχὴ. Μὲ δύναμη μέσα του, μὲ χαρίσματα ὑπάρ-
χοντα ἐντὸς του, ἐνεργὰ ἢ σὲ λανθάνουσα κατάστα-
ση, πού πρέπει νὰ τὰ φέρουμε στὴν ἐπιφάνεια, νὰ τὰ
ἐνεργοποιήσουμε, μ' ἓνα τρόπο, μ' ἓνα μέσο, μ' ἓνα
σύστημα. Δὲν τὸ ἀρνοῦνται αὐτὸ καὶ οἱ κάθε ἰδεολο-
γίας ἐπιστήμονες. Μὲ τὴν ἰδεολογία τους μόνο δια-
φοροποιοῦν τὰ φαινόμενα, τοὺς λόγους τῆς ἐρμηνείας
τῶν φαινομένων καὶ τῶν δυνάμεων, τῶν θετικῶν καὶ
τῶν ἀρνητικῶν.

(Συνεχίζεται)

ταλήψεως και άλλες, ψαλλόταν κανόνες χωρίς στιχο-
λογία ὡδῶν, ἐπειδὴ ἀκριβῶς δὲν ἦσαν ἀκολουθίες
ὄρθρου ἢ τουλάχιστον ἐνωρίς τις χρησιμοποιοῦσαν
ιδιωτικά και ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν κοινὴ ὄρθρινή ἀκο-
λουθία. Ἔτσι κατ' αὐτὲς οἱ κανόνες ψαλλόταν χωρίς
στίχους ὡδῶν, ἀλλὰ μὲ τὰ ἴδια ἢ παρόμοια προψάλ-
ματα πρὸς ἐκεῖνα ποὺ εἶδαμε στοὺς ἐορταστικούς
ὄρθρους, ὅπως «Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι»,
«Δέσποτα Χριστέ, ἐλέησον τοὺς δούλους σου», «Δέ-
σποτα Χριστέ, ἀνάπαυσον τὰς ψυχὰς τῶν δούλων σου»
καὶ τὰ ὅμοια. Τὸ ἴδιο γίνονταν στὶς ἴδιες ἀκολουθίες
καὶ μὲ τὰ στιχηρὰ τοῦ ἐσπερινοῦ ἢ τῶν αἰνῶν, ποὺ
πάλι κατὰ μίμηση τοῦ ὄρθρου εἶχαν προστεθεῖ σ'
αὐτὲς. Καὶ αὐτὰ ψαλλόταν μὲ ἀνάλογα μὲ τοὺς κανό-
νες προψάλματα και ὅχι μὲ τοὺς στίχους τοῦ λυχνι-
κοῦ ἢ τῶν αἰνῶν, γιατί ἀκριβῶς δὲν ἐπρόκειτο περὶ
ἀκολουθίας ἐσπερινοῦ ἢ ὄρθρου.

Ἡ πρακτικὴ αὐτὴ τῶν μονῶν βρῆκε μίμηση και
στὶς ἐνορίες, ἀκόμη και ὅταν αὐτὲς διατηροῦσαν τὸ
ἀρχαῖο ἀσματικὸ ἐνοριακὸ τυπικὸ, ἐπειδὴ οἱ μοναχι-
κοὶ κανόνες ἄρρεσαν στὸ λαὸ και ἔδιναν κάποια ἰδιαιτέ-
ρα προσαρμολογικότητα πρὸς τὰ θέματα τῆς ἡμέρας
και εὐκαμψία στὴν αὐστηρὴ και ἀρχαῖκὴ μορφὴ τῆς
ἀσματικῆς ἀκολουθίας. Φαίνεται πὼς πρῶτα εἰσῆχθη-
σαν κανόνες ἐορτῶν στὴν ἀσματικὴ ἀκολουθία τῆς
Παννυχίδος, ποὺ ἔτελεῖτο τὶς πρῶτες ὥρες τῆς νυ-
κτός, σὰν μικρὴ ἀγρυπνία, κατὰ τὶς μεγάλες ἐορτές
και σὲ ἐορταζομένους ἁγίους. Περὶ τὸ τέλος τῆς βυ-
ζαντινῆς περιόδου ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκης
(† 1429) κατὰ τὴν μεταρρύθμιση τοῦ ἀσματικοῦ τυπι-
κοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας ποὺ ἐπεχείρησε, εἰσήγαγε τοὺς
κανόνες στὴν ἀκολουθία τοῦ ἀσματικοῦ ὄρθρου «ὡς
ἂν αἱ τῶν πολλῶν ἀκοαὶ θεραπεύοντο εἰς ἔθος ἐλθοῦ-
σαι τῆς μελωδίας τῶν κανόνων και ἀπλῶς ὡς ἀναγ-
καίου ὄντος τοῦ πράγματος», «δι' εὐκοσμίαν... και
εὐταξίαν τῆς Ἐκκλησίας, δόξαν τε Θεοῦ και τῶν ἁ-
γίων αὐτοῦ» (Ἐκθεσις. Διάλογος, κεφ. 351). Ἔτσι
ἐψάλλοντο «ὡς παράκλησις» οἱ κανόνες, χωρίς τοὺς
στίχους τῶν ὡδῶν, ἀλλὰ μὲ ἀνάλογα πρὸς τὰ ἀνα-
φερθέντα ἀνωτέρω προψάλματα. Τὴν πρόταξιν ἐξ ἄλ-
λου προψαλμάτων ἢ στίχων στὰ τροπάρια και τῆς μο-
ναχικῆς και ἀργότερα και τῆς ἐνοριακῆς ἀκολουθίας
ἀπαιτοῦσε αὐτὴ ἡ εὐταξία τῆς ἀκολουθίας. Ἡ ψαλ-
μωδία τοῦ προτασσομένου στίχου ἢ τοῦ προψάλματος
ἦταν δηλαδὴ ἀπαραίτητη και γιὰ τεχνικούς λόγους,
γιὰ νὰ καλύψει τὴ μετάβαση τοῦ κανονάρχου ἀπὸ τὸν
ἓνα χορὸ στὸν ἄλλο. Οἱ κανόνες πάντοτε ἐκανοναρ-
χοῦντο.

Τὸν ἴδιο εὐκόλο δρόμο, τὴν ψαλμωδία δηλαδὴ τῶν
τροπαρίων τῶν κανόνων χωρίς στίχους ὡδῶν ἀλλὰ

μὲ προψάλματα, ἀκολούθησε ἡ πράξις τῶν ἐνοριῶν,
ὅταν σ' αὐτὲς διαδόθηκε ἡ χρῆσις τοῦ μοναχικοῦ τυ-
πικοῦ. Σ' αὐτὲς δὲν ἐφαρμόσθηκε ἴσως ποτὲ τὸ πο-
λύπλοκο σύστημα τῆς στιχολογίας τῶν ὡδῶν σὲ συν-
δυασμὸ μὲ τὰ τροπάρια τῶν κανόνων. Τὸ ἴδιο ὅμως
ἔθος ἐπεκράτησε και σὲ πολλὰ μοναστήρια, ἢ μᾶλλον
σὲ ὅλα, και ἐπεξετάθη σὲ ὅλες τὶς ἡμέρες τοῦ ἔτους.
Ἐπαινετὲς βέβαια ἐξαιρέσεις δὲν ἔλειψαν ποτέ, ὅπως
συνέβη σὲ ὁρισμένα μοναστήρια τοῦ Ἀγίου Ὁρους,
ποὺ μέχρι σήμερα τηροῦν τὴν ἀκρίβεια τῆς παλαιᾶς
τάξεως τῆς στιχολογίας.

Στὰ Τυπικὰ ὅμως, ποὺ ἐξακολουθοῦν νὰ θεωροῦν
ἰσχύουσα τὴν ἀρχαία πράξις, στὸ ὅτι δηλαδὴ οἱ κανό-
νες τοῦ ὄρθρου συμψάλλονται μὲ τὶς ὡδὲς τοῦ Ψαλ-
τηρίου, διατηρήθηκαν οἱ παλιὲς διατάξεις, ποὺ ἀφο-
ροῦσαν στὸ πότε ψάλλονται οἱ κανόνες «ἄνευ στίχου»
τῶν ὡδῶν κατὰ τὶς προβλεπόμενες ἀπὸ τὴν ἀρχαιοτέ-
ρα πράξις μεγάλες δεσποτικὲς ἐορτές. Μὲ αὐτὸν τὸν
τρόπο προκάλεσαν σύγχυση σ' ἐκείνους ποὺ δὲν εἶχαν
τὴ γνώση και τὴν πείρα τοῦ παλαιοῦ συστήματος.
«Στίχοι» νομίσθηκαν ὅτι εἶναι τὰ προψάλματα και
ὅχι οἱ στίχοι τῶν ὡδῶν. Ἔτσι ἐπικράτησε σὲ πολλοὺς
ἢ παρερμηνεῖα ὅτι, ὅταν τὸ Τυπικὸ γράφει «ἄνευ στί-
χου», οἱ κανόνες ψάλλονται χωρίς προψάλματα, μόνον
τὰ τροπάρια δηλαδὴ, πρᾶγμα τελείως ἀδόκιμο και ἄ-
γνωστο στὴν παράδοσή μας. Τὰ τροπάρια τῶν κανό-
νων οὐδέποτε ψάλλονται χωρίς στίχο ὡδῶν ἢ χωρίς
πρόψαλμα. Τὰ νεώτερα Τυπικὰ ὀφείλουν, ἀφοῦ πα-
ρανοεῖται ἡ παλαιὰ τυπικὴ διάταξις «ἄνευ στίχου», ἢ
νὰ τὴν διευκρινίζουν ἢ και νὰ τὴν παραλείπουν τελείως,
ἐφ' ὅσον αὐτὴ συστηματικὰ πιά παρερμηνεύεται.

Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού,
Ἀναπλ. Καθηγητοῦ

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (ὕπερ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς και σωτηρίας)

Ἐνα βιβλίον ποὺ βοηθεῖ τὸν ἀναγνώστη νὰ συνει-
δητοποιήσει τὴ διακονικὴ, μαρτυρικὴ και ἀγωνιστι-
κὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαίτερα στὴν ἐποχὴ
μας, ποὺ ἡ πνευματικὴ σύγχυση αὐξάνει ἐπικίνδυ-
να και ἡ Ἀλήθεια γίνεται ὄλο και πὺλ δυσδιάκριτη.

Γράφει: Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰασιίου 1,
115 21 Ἀθήνα, τηλ. 722.8008.

Βιβλιοπωλεῖο: Δραγατσάνου 2, Πλατ. Κλαυ-
θμόνος, τηλ. 322.8637.

ΜΝΗΜΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΣ

Τῇ χρονίᾳ πού διανύουμε τὴ σημάδεψε μία θλιβερὴ ἐπέτειος, ἡ ἐπέτειος ἑνὸς μεγάλου γεγονότος μιᾶς μεγάλης συμφορᾶς γιὰ τὴν Ρωμηοσύνη καὶ τὸν Ἑλληνισμό. Συμπληρώθηκαν ἑβδομήντα χρόνια ἀπὸ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφή.

Τὸ 1922 ἀποτελεῖ ἱστορικὸ ὁρόσημο στὴν ἐξέλιξη καὶ διαμόρφωση τῶν γεγονότων τοῦ νεώτερου Ἑλληνισμοῦ. Ἀποτελεῖ τὸ ὀριστικὸ ξεθεμέλιωμα τῆς Ρωμηοσύνης, ὕστερα ἀπὸ τρεῖς χιλιάδες περίπου χρόνια Ἑλληνικῆς παρουσίας καὶ Χριστιανικῆς — Ὁρθόδοξης μαρτυρίας.

Τοῦτες τὶς μέρες θύμησης παλιὲς ἔρχονται νὰ ἀναμνησθῶσιν τὴ μνήμη ὧν ἐκείνων πού ἔζησαν καὶ περπάτησαν στὰ ὅμορφα καὶ μαγευτικὰ μέρη τῆς Ἰωνίας, τῆς Καππαδοκίας, τοῦ Πόντου, τῆς ἀνατολικῆς Θράκης. Στὰ παράλια τῆς Μικρασίας θεμελιώθηκε, διαμορφώθηκε καὶ καλλιεργήθηκε ὁ ἀνθρώπινος λόγος, ὁ φιλοσοφικὸς στοχασμός, οἱ μεγάλες ιδέες γιὰ τὴν ἀρετὴ, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια. Στὴν Ἰωνία μεγαλοῦργησε ὁ Ἑλληνικὸς στοχασμός ἀλλὰ ἐκεῖ δημιουργήθηκαν καὶ οἱ πρῶτες Χριστιανικὲς Κοινότητες ἀπ' τὶς ὁποῖες μεταλαμπαδεύτηκε σ' ὁλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελικοῦ λόγου. Ἐφesus, Σμύρνη, Πέργαμος, Φιλαδέλφεια, Λαοδικεῖα, Ἰκόνιο, Θυάτειρα, Κολοσσές, οἱ πρῶτες Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες, ἀλλὰ καὶ οἱ πρῶτοι πυρῆνες δράσης τοῦ μεγάλου ἱεραποστολικοῦ ἔργου τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἐβδομήντα χρόνια πέρασαν ἀπὸ τὶς τραγικὲς ἐκεῖνες μέρες ὅπου οἱ ἀδούλωτοι σὸ φρόνημα Ἑλλήνες τῆς Μικρασίας ἐγκατέλειψαν τὶς πατρογονικὰς τοὺς ἐστίες στὰ χέρια ἑνὸς βάρβαρου καὶ ἀπολίτιστου λαοῦ. Οἱ μνῆμες παραμένουν ζωντανὲς μὲ θύμησης πού μᾶς προκαλοῦν συγκίνηση, περηφάνεια καὶ θάυμασμό.

Ὁφείλουμε νὰ τὶς διατηρήσουμε ζωντανὲς ζώντας σὲ μιὰ κοινωνία ἢ ὁποῖα τὶς ἀπεμπολεῖ προβάλλοντας ἄλλα πρότυπα καὶ ἰδανικά.

Ἡ μικρασιατικὴ τραγωδία δὲν ἀποτελεῖ ἓνα ἀπλὸ ἱστορικὸ φαινόμενο τὸ ὁποῖο ἐντάσσεται στὴν ἀλυσίδα τῶν περιπετειῶν τοῦ νεώτερου Ἑλληνισμοῦ. Εἶναι μία μεγάλη τραγωδία μὲ χιλιάδες θύματα τῆς βίας καὶ τῆς βαρβαρότητας. Πρόκειται γιὰ μία καταστροφὴ πού συνετέλεσε σὲ μιὰ μεγάλη ἐθνολογικὴ συρρίκνωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Αὐτὴ ἡ ἐθνολογικὴ συρρίκνωση συνεχίστηκε καὶ ἐξακολούθει νὰ συνεχίζεται. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου φθάσαμε σὸ τραγικὸ σημεῖο στὴν Πόλιν νὰ ἔχουν

Τοῦ κ. ΓΙΑΝΝΗ ΔΟΝΤΑ, Θεολόγου

ἀπομείνει περίπου τρεῖς χιλιάδες ψυχές, Ὁρθόδοξων Ρωμηῶν.

Ἐβδομήντα χρόνια μετὰ, δὲν ἔρχονται ἀπλῶς στὴ σκέψη μας, ὅλα τὰ τραγικὰ ἐκεῖνα γεγονότα ἀλλὰ τιμοῦμε εὐλαβικὰ τὴ μακρὰ σειρὰ τῶν ἐθνομαρτύρων πού θυσίασαν τὴ ζωὴ τους γιὰ τὴν πίστη καὶ τὴν Πατρίδα. Πλῆθος Ἀρχιερέων, ἱερέων, μοναχῶν καὶ ἀνωνύμων λαϊκῶν θανατώθηκαν ἐπειδὴ ἦσαν Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί. Κορυφαῖο παράδειγμα αὐτοθυσίας καὶ ἀφοσίωσης σὸ δοκιμαζόμενο Ἑλληνισμὸ τῆς Σμύρνης ὑπῆρξε ὁ Μητροπολίτης τῆς Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος στύλωσε τὸ ἀνάστημά του στοὺς Τούρκους, ἀνέλαβε τὸ ἔργο τῆς διάσωσης καὶ σωτηρίας χιλιάδων χριστιανῶν ὄχι μόνο τῆς Σμύρνης, ἀλλὰ καὶ τῶν γύρω περιοχῶν. Στὸ τέλος «ἐκάη ὡς λαμπάδα» πιστὸς σὸ καθήκον. Ἐλεγε χαρακτηριστικὰ «Παράδοσις τοῦ Ἑλληνικοῦ κλήρου, ἀλλὰ καὶ ὑποχρέωσις τοῦ καλοῦ ποιμένου, εἶναι νὰ παραμείνῃ μὲ τὸ ποίμνιόν του». Λίγες ὥρες πρὶν τὴ μεγάλη σφαγὴ ὁ Χρυσόστομος παρουσιάσθηκε στὴ γεμάτη ἀπὸ χριστιανούς ἐκκλησία καὶ εἶπε στοὺς πιστοὺς του: «Ἡ θεία πρόνοια δοκιμάζει τὴν πίστιν μας καὶ τὸ θάρρος μας καὶ τὴν ὑπομονήν μας τὴν ὥραν αὐτὴν. Ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν ἐγκαταλείπει τοὺς χριστιανούς. Εἰς τὰς τρικυμίας ἀναφαίνεται ὁ καλὸς ναυτικός, καὶ εἰς τὰς δοκιμασίας ὁ καλὸς χριστιανός. Προσεύχεσθε καὶ θὰ περέλθῃ τὸ ποτήριον τοῦτο...».

Ἡ μικρασιατικὴ καταστροφὴ, ὁ ἄδικος ξεριζωμὸς χιλιάδων ἀδελφῶν μας ἀπ' τὰ πατρογονικά τους χώματα θὰ μείνῃ γιὰ πάντα σφραγισμένος στὴ μνήμη μας. Γιατὶ κάθε τέτοια θύμηση εἶναι ἓνας πνευματικὸς ἀναβαπτισμὸς στὴν καλυμβήθρα τῆς ἱστορικῆς μας ἐμπειρίας καὶ τῆς γνήσιας Ὁρθόδοξης Ρωμείκης αὐτοσυνειδήσεως. Ἡ ἀνασύνδεση τῶν Νεοελλήνων μὲ τὰ μεγάλα αὐτὰ ἱστορικὰ γεγονότα καθίσταται ἰδιαίτερα ἐπιτακτικὴ στὶς μέρες μας, ὅπου ἡ πατρίδα μας ἀντιμετωπίζει ἐξωτερικὲς ἀπειλὲς καὶ πιέσεις. Τὰ χρόνια πού πέρασαν ἀπ' τὴ μεγάλη συμφορὰ τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ εἶναι ἀρκετὰ γιὰ νὰ μᾶς διδάξουν καὶ νὰ γονιμοποιήσουν τὴν ἐθνικὴ μας αὐτοσυνειδήσιν, τὴν ἱστορικὴν μας συνείδηση, τὴν ἀκλόνητη πίστη στὴ πατρίδα καὶ τὴν Ὁρθόδοξὴ Ἐκκλησία.

Οἱ μνῆμες εἶναι ἀδυσώπητες, ἀλλὰ ὄχι ἀλύτρωτες. «Ἡ Πόλις ἐάλω», «ἡ Σμύρνη ἐάλω».

Ἡ ψυχὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ρωμηοσύνης δὲν χάθηκε.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

‘Η Εὐρώπη τῶν γονέων

‘Ανησυχίες για τὸ μέλλον

«Γονεῖς ὅλης τῆς Εὐρώπης ἐνωθεῖτε!» θὰ μπορούσε νὰ ἦταν τὸ σύνθημα τῶν εὐρωπαϊκῶν γονέων σήμερα. Εἶναι τόσα τὰ ζητήματα ποὺ ἀντιμετωπίζουν, τὰ προβλήματα ποὺ ἀπαιτοῦν λύσεις, οἱ δυσκολίες ποὺ πρέπει νὰ ὑπερκεραστοῦν ὥστε μόνο ἐν τῇ ἐνώσει θὰ βρεθεῖ ἡ ἰσχύς ἐκείνη ποὺ θὰ καταστήσει ἱκανοὺς τοὺς γονεῖς νὰ ὑπερπηδῇσουν τὰ πάσης φύσεως ἐμπόδια ποὺ δρῖσκονται συνεχῶς στὰ πόδια τους. Σὲ μιὰ Εὐρώπη μὲ ἀθέβαιο μέλλον ἐπιθυμοῦν νὰ οἰκοδομήσουν στέρεα τὸ μέλλον τῶν παιδιῶν τους. ‘Η προετοιμασία αὐτοῦ τοῦ μέλλοντος πρέπει νὰ γίνῃ μεθοδικά, νὰ στηρίζεται σὲ γερὴ ἐκπαίδευση, σὲ συνεργασία μὲ τοὺς διδάσκοντες.

Αὐτὲς εἶναι λίγες ἀπὸ τίς «καταστατικές» ἀρχές ποὺ κατευθύνουν σήμερα τοὺς γονεῖς στὴν οἰκοδόμησιν τοῦ μέλλοντος τῶν παιδιῶν τους. Οἱ γονεῖς δὲν γίνονται νὰ μένουν ἀπαθείς θεατὲς σὲ ὅσα συμβαίνουν γύρω τους καὶ ἰδιαίτερα σὲ ὅσα ἀφοροῦν στὰ παιδιά τους καὶ πιὸ πολὺ στὴν ἐκπαίδευσή τους. ‘Υπάρχει σήμερα ἓνα κίνημα στὴν Εὐρώπη, ποὺ διατρέχει σχεδὸν ὅλες τίς χώρες καὶ ἰδιαίτερα αὐτὲς τῆς Ε.Ο.Κ. καὶ ποὺ ὑποστηρίζει, ὅτι οἱ γονεῖς δὲν μποροῦν νὰ δέχονται ἀνεξέλεγκτα αὐτὰ ποὺ τοὺς προσφέρει τὸ κράτος. ‘Η οἰκογένεια ἔχει μιὰ ὑπευθυνότητα στὴν ἐκπαίδευση. ‘Οφείλει νὰ συμμετέχει στὴν πρόοδο τοῦ σχολείου καὶ νὰ ὑπάρχει στενὴ συνεργασία οἰκογένειας - σχολείου γονέων - διδασκόντων, ἰδιαίτερα τῶν γονέων ποὺ τὰ παιδιά τους δρῖσκονται σὲ σχολικὴ ἡλικία.

‘Η μικρὰ ζύμη τὸ ὅλον φύραμα ζυμοῖ...

Θὰ διερωτηθεῖ ὅμως κανεὶς. “Ὅλοι οἱ γονεῖς συμμερίζονται αὐτὲς τίς ἀνησυχίες; “Ὅλοι τους εἶναι πρόθυμοι ν’ ἀγωνιστοῦν καὶ νὰ παλαίψουν γι’ αὐτοὺς τοὺς σκοποὺς; Μήπως οἱ περισσότεροι ἀδιαφοροῦν; Μήπως ἓνας μικρὸς μόνον ἀριθμὸς ἐνεργοποιημένων γονέων μπορεῖ νὰ ἐνεργοποιήσει τοὺς πολλοὺς οὕτως ὥστε καὶ αὐτοὶ ποὺ ἀδιαφοροῦν νὰ δείξουν ἓνα ἐνδιαφέρον τέτοιο ποὺ τελικὰ νὰ θέσει σὲ προνομιούχο θέσιν τὰ συμφέροντα τῶν παιδιῶν;

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι τέτοιου τύπου πρωτοβουλίες εἶναι συγχέως ὑπόθεση τῶν ὀλίγων, οἱ ὁποῖοι τελικὰ καὶ

ΤΟΥ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
‘Αναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου ‘Αθηνῶν

παρασύρουν τοὺς πολλοὺς. Στὴν ἀρχὴ εἶναι λίγοι ἐκείνοι ποὺ συνειδητοποιοῦν τὰ ὑπάρχοντα προβλήματα, καὶ ποὺ στὴ συνέχεια τὰ διατυπώνουν καὶ προωθοῦν τὴ λύση τους.

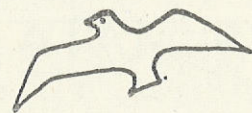
‘Ανάγκη συνεργασίας πολλῶν

Τὸ κράτος ἀπὸ τὴν ἄλλη μερίαν συνειδητοποιεῖ καὶ αὐτό, ὅτι μόνο του δὲν μπορεῖ νὰ χειριστεῖ τὰ τεράστια προβλήματα ποὺ ἀνακύπτουν καὶ ν’ ἀπαντήσῃ μόνο του στὰ ἐρωτήματα ποὺ τίθενται. ‘Ιδιαίτερα τώρα ποὺ τὰ προβλήματα ξεφεύγουν ἀπὸ τὰ στενὰ ὄριά του καὶ ἀποκοτῶν μιὰ εὐρωπαϊκὴ διάσταση. ‘Η ἐνοποίηση τῆς Εὐρώπης δὲν θέτει μόνο οἰκονομικὰ ζητήματα. ‘Απαιτεῖ σύγκλιση ἀπόψεων καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα θέματα ὅπως γιὰ παράδειγμα τὰ ἐκπαιδευτικὰ. Στὰ τελευταῖα ἀνήκει ἡ ἐναρμόνιση τῶν νομοθεσιῶν, ἡ σχολικὴ ἐπιτυχία καὶ ὁ ἀγώνας ἐνάντια στὶς αἰτίες τῆς ἀποτυχίας, ἡ δραστηριοποίηση γιὰ μεγαλύτερη ἰσότητα ἐυκαιριῶν μεταξὺ ὅλων τῶν μαθητῶν, ἡ ποιότητα καταρτίσεως ποὺ νὰ ὁδηγεῖ σὲ ἐπαγγελματικὴ ἀπασχόληση καὶ ὄχι στὴν ἀνεργία.

Τὰ πιὸ πάνω ἀποτελοῦν δείγματα στόχων ποὺ ἔχουν ἄμεση προτεραιότητα καὶ γιὰ τοὺς γονεῖς καὶ γιὰ τὰ παιδιά καὶ γιὰ τοὺς δασκάλους καὶ γιὰ τοὺς ἀξιωματούχους τῆς εὐρωπαϊκῆς κοινότητος. ‘Απαιτεῖται λοιπὸν συνεργασία ὅλων τῶν παραγόντων.

Εὐρωπαϊκὴ ἐνωσις γονέων

‘Εδῶ ὅμως καὶ μιὰ δεκαετία μὲ συνέχεια, συνέπεια καὶ μεθοδικότητα οἱ εὐρωπαῖοι γονεῖς θέλησαν νὰ συντονιστοῦν καὶ μὲ τὴν οἰκονομικὴ καὶ ἠθικὴ ὑποστήριξιν τῆς Ε.Ο.Κ. νὰ ἀντιμετωπίσουν ἀποτελεσματικὰ τὰ ἐθνικὰ καὶ ὑπερεθνικὰ προβλήματα ποὺ παρουσιάζονται στὶς σχέσεις οἰκογένειας καὶ σχολείου, γονέων καὶ διδασκόντων. Προσπάθησαν νὰ ἐνεργοποιήσουν πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση τοὺς ὑπάρχοντας συλλόγους, ἐνώσεις, ὁμοσπονδίες, συνομοσπονδίες γονέων στὶς χώρες τους καὶ νὰ τοὺς φέρουν σὲ ἐπαφὴ σὲ εὐρωπαϊκὸ πλέον ἐπίπεδο στὰ πλαίσια μιᾶς Εὐρωπαϊ-

κής ένωσης γονέων (European Parent's Association: E.P.A.) των οποίων τα παιδιά βρίσκονται ακόμη στο σχολείο.

Ένα πρώτο συνέδριο στο Λουξεμβούργο το 1983 έφερε σε επαφή μαζί τους εκπροσώπους αυτών των φορέων για να ακολουθήσει το 1985 η ίδρυσή της στα πλαίσια του συνεδρίου του Μιλάνου. Το να μετέχει όμως ενεργά ο γονεύς στις διαδικασίες επιρροής και αλλαγών απαιτείται να είναι και ανάλογα καταρτισμένος. Το να εκπροσωπεί τους γονείς στα σχολικά συμβούλια προϋποθέτει ανάλογη ενημέρωση την οποία η E.P.A. φροντίζει να καλύπτει είτε σε εθνικό είτε σε ευρωπαϊκό επίπεδο με την οργάνωση διαφόρων σεμιναρίων (Σικελία 1986). Τα συνέδρια και τα σεμινάρια έμβραθύνουν σε θέματα που η E.P.A. έχει προτάξει ανάλογα με την σπουδαιότητα και την επικαιρότητα. Έτσι στο Στρασβούργο (1988) την άπασχόληση ή ισότητα των ευκαιριών στο Ρότερνταμ (1989) ή φοίτηση στα σχολεία των παιδιών των μεταναστών στην Πορτογαλία (1990) ή ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση στο Δουβλίνο (1991) ο Πολιτισμός στην εκπαίδευση στη Λισαβόνα (1992) ή συνεργασία γονέων σχολείου στον προσανατολισμό των παιδιών και πρόσφατα η σχολική άποτυχία στις Βρυξέλλες.

Σε επαφή με τα μείζονα θέματα που άπασχολούν την E.O.K. στον τομέα της εκπαίδευσης, η E.P.A. ασχολήθηκε με την ένταξη των ανάπηρων παιδιών στο σχολείο, με το πέρασμα από το σχολείο στον κόσμο της εργασίας, με την εκπαίδευση υγείας, με τις σχολικές άποτυχίες και τον αναλφαριθμητισμό, με την ασφάλεια στο σχολείο, με τις νέες τεχνολογίες κ.ά. Η ίδια αναλαμβάνει ή χρηματοδοτεί έρευνες και μελέτες μιας ευρύτερης χρησιμότητας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. "Ολ' αυτά δεν παραμένουν σε θεωρητικό μόνο επίπεδο.

Εκπαιδευτικές επισκέψεις

Η E.P.A. φροντίζει ώστε εκπρόσωποι γονέων και από τα δώδεκα κράτη - μέλη να επισκέπτονται ένα συγκεκριμένο κράτος και να γνωρίζουν από κοντά το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας αυτής. Μέχρι σήμερα έχουν γίνει έντεκα τέτοιες εκπαιδευτικές επισκέψεις —πλήν Ιρλανδίας— με τελευταία αυτήν που έγινε 3 με 8 Οκτωβρίου 1992 στην Ελλάδα και πιο συγκεκριμένα στη μεζονα περιοχή Αθηνών.

Ειδική οργανωτική επιτροπή ανέλαβε την προετοιμασία του προγράμματος επισκέψεων και την εκτέλεσή του. Οι Ευρωπαίοι γονείς είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν το πολιτιστικό πλαίσιο της εκπαίδευσης

Έδω' ναι ο χάλκινος νέος
με την ίδια ταινία στο μέτωπο,
με τ' ασάλευτα μάτια —
ένδοτος και ξένος,
κρατώντας τὰ σπασμένα ήνια
με ήσυχο χέρι,
όρθιος
πάνω στην άπουσία του όματός του.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ («Ηνίοχος 1970»).

στην Ελλάδα επισκεπτόμενοι Δελφούς, Όσιο Λουκλ, Ακρόπολη, λίκνο του ευρωπαϊκού πολιτισμού, που συνιστούν —Ελληνισμός και Όρθοδοξία— τα δύο πρόσωπα της Ελλάδος' να δοϋν από κοντά τις ποικίλες μορφές της στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης, δημόσιας και ιδιωτικής, τεχνικής και θεωρητικής σε

ΘΕΜΑΤΑ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΘΕΩΡΙΩΝ*

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλοσ., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Σκηνικὸ τῶν αἱρέσεων καὶ τῆς παρθρησκείας (Γ' Ὁμάδα).

Εἶναι θλιβερὸ ὅτι παρουσιάζεται μεγάλη ἐξάπλωση τῶν παραθρησκευτικῶν καὶ ἀποκρυφιστικῶν ὁργανώσεων. Τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως εἶναι ὅργανα διάδοσης τῶν ἀποκρυφιστικῶν ἰδεῶν· ἀκόμη καὶ τὰ κρατικὰ κανάλια προβάλλουν τὸ Σατανισμό, τὴ μαύρη μαγεία, ἀλλὰ καὶ διάφορες ψυχολατρεῖες ὅπως λ.χ. τὴν Ἀρμονικὴ Ζωὴ τοῦ Ρόμπερτ Νάτσεμ, τὴς ψυχολογικῆς τεχνικῆς τοῦ Θεοφάνη Μπούκα καὶ τὴν «Παιδεία τοῦ Βάθους» ποὺ προβάλλεται ἀπὸ τὸν Κώστα Φωτεινὸ («Καφὲ Σχολεῖο»). Ἀκόμη καὶ Ὁρθόδοξοι ραδιοσταθμοὶ παγιδεύονται ἀπὸ τὴς τάσεις παρόμοιων ὁμάδων. Ἀναφέρουμε ἐνδεικτικὰ τὴς ἐπανελημμένες ἐκπομπές μετὸν Βάσο Βογιατζόγλου («Ὁμιλος Μελετῶν») καὶ τὴς ἐπανελημμένες παρουσιάσεις τοῦ βιβλίου τοῦ Νόρμαν Βίνσεντ Πήλ «Ἡ δύναμις τῆς θετικῆς Σκέψης». Ὅπως ἀποδείχθηκε ἀπὸ τὸ τελευταῖο βιβλίο τοῦ π. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου «Αὐτογνωσία, Αὐτοεξέλιξις, Σωτηρία», τὸ βιβλίο αὐτὸ κινεῖται στὸν ἐξωχριστιανικὸ χῶρο. Ἡ χρησιμοποίηση χριστιανικῶν ὅρων συντελεῖ στὴν παγίδευση ἀκόμη καὶ κληρικῶν,

με καταστροφικὰ ἀποτελέσματα στὸ ποιμαντικὸ τους ἔργο.

Ἡ Γ' Ὁμάδα ἐπесήμανε τὴν προσπάθεια ἀποκρυφιστικῶν περιοδικῶν νὰ παρασύρουν καθηγητὲς Θεολογικῶν Σχολῶν καὶ ἱερωμένους σὲ συνεντεύξεις, με ἀποτέλεσμα τὴν παραπλάνηση τῶν ἀναγνωστῶν.

Γκουρουϊστικὲς ὁμάδες δραστηριοποιοῦνται ἤδη στὰ σχολεῖα μας. Κατὰ μία πληροφορία ἡ ὁργάνωση «Ἀρμονικὴ Ζωή», προωθεῖ σὲ ἰδιωτικὰ σχολεῖα τὸ μάθημα «Ἡθικὲς Ἀξίες», ποὺ θεμελιώνεται στὴν ἀποκρυφιστικὴ διδαχὴ τῆς.

Ἡ συνεργασία τοῦ «Πανελληνίου Κέντρου Γνωστικῶν Σπουδῶν», τοῦ «Ὁμίλου Μελετῶν», τῆς «Νέας Ἀκρόπολης» καὶ ἄλλων ἀποκρυφιστικῶν ὁμάδων με δημόσιους φορεῖς σὲ προγράμματα γιὰ μαθητὲς τῶν σχολείων, γιὰ γονεῖς καὶ γιὰ τὸ κοινὸ, προξενεῖ ἰδιαίτερη ἀνησυχία· γιὰ παράδειγμα ἀναφέρθηκε ἡ περίπτωση τοῦ Δήμου Ν. Ἰωνίας καὶ ὁ σχεδιασμὸς δημιουργίας Ὡδεῖο σὲ συνεργασία μετὸν «Ὁμιλο Μελετῶν». Παρόμοια συνεργασία μετὸν δημόσιους φορεῖς πραγματοποιεῖ καὶ ἡ ὁργάνωση «Υγεία - Οἰκολογία» τοῦ Κ. Παπανικολά.

Στὴ Σκόπελο τὸ «AGAPI CENTER» ὁργανώνει στὰ πλαίσια διακοπῶν σεμινάρια ψυχοθεραπείας, δια-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 323 τοῦ ὑπ' ἀρ. 15 τεύχους.

ἀναδαθμισμένες καὶ ὑποδαθμισμένες περιοχές. Ἦλθαν σὲ ἐπαφὴ μετὸν ἡγεσίαν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ Ὁρησκειμάτων, ἐνημερώθηκαν ὑπεύθυνα ἀπὸ ἐκπρόσωπο τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου.

Τοὺς δεξιώθηκαν: τὸ Ὑπουργεῖο, ὁ Δήμος Ἀθηναίων, οἱ διευθύνσεις τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων, σύλλογοι γονέων καὶ ἄπλοι ἰδιῶτες εὐαίσθητοι στὸ ἔργο ποὺ ἐπιτελοῦν οἱ εὐρωπαῖοι γονεῖς γιὰ τὸ καλὸ ὅλων τῶν παιδιῶν τῆς Εὐρώπης. Στὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ ταξιδιοῦ τοὺς τοὺς συνόδευε ἀνώτερο στέλεχος τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων ὑπεύθυνο γιὰ τὴν Ἑκπαίδευση.

Ἡ ἐπίσκεψις αὐτὴ προκάλεσε ἀρκετὲς ζυμώσεις καὶ οἱ ἀνταλλαγὲς μεταξὺ ἐλλήνων καὶ ξένων ἦταν γόνιμες πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς εὐαισθητοποίησης τῶν γονέων γιὰ μιὰ ἐνεργὸ συμμετοχὴ τοὺς καὶ συμπαράσταση πρὸς τὸ σχολεῖο.

Ἡ Ἑκκλησία ποὺ με πολλὴ συμπάθεια παρακολουθεῖ κάθε ἐνέργεια ποὺ γίνεται γιὰ τὸ καλὸ τῆς οἰκογένειας δὲν μπορεῖ νὰ δεῖ παρὰ μετὰ πολὺ καλὸ μάτι

Μετὸν ἡγεσίαν τοῦ Ὑπουργείου...

δραστηριότητες ποὺ συμβάλλουν στὴν ποιοτικὴ βελτίωση τῆς ἐκπαίδευσης καὶ τὴ σύσφιγξη τῶν δεσμῶν οἰκογένειας καὶ σχολείου*.

* Γιὰ περισσότερες πληροφορίες ὡς πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνώση Γονέων (E.P.A.) μπορεῖτε ν' ἀπευθύνεσθε στὸν συντάκτη τοῦ σημερινοῦ ἔργου.

ΟΤΑΝ ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΥΠΕΡΒΑΙΝΕΙ ΤΗΝ ΤΡΑΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Τοῦ πρωτοπ. κ. ΝΙΚ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ, Δ/ντοῦ Ἐκκλ. Λυκείου Πατρῶν

α) Ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ στήν ἐκδήλωσή καὶ ἐφαρμογή της εἶναι ἐ φ ε ρ ε τ ι κ ή. Ἐνας συγκλονιστικὸς καὶ ὁπωσδήποτε ὀριακὸς τρόπος πραγμάτωσης τῆς ἀγάπης εἶναι καὶ ἡ προσφορὰ μελῶν τοῦ σώματός μας πρὸς ἀδελφούς μας, οἱ ὁποῖοι θρίσκονται στὰ ὅρια τοῦ θανάτου καὶ δίνουν τὴ μάχη γιὰ νὰ παρατείνουν τὴ ζωὴ τους πάνω στὴ γῆ.

Ἡ προσφορὰ μελῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος πρόκειται γιὰ πράξη ἀποφασιστικῆς σημασίας τόσο γιὰ τὸν δότη ὅσο καὶ γιὰ τὸν δέκτη.

Συνδέεται (συνήθως) μὲ τὸ θάνατο ἐνὸς ἀνθρώπου, πού μὲ τὴ δική του ἐκπεφρασμένη βούληση καὶ ἀπό-

πόβλημα» καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπ' τὴν πλευρὰ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς ἀξιολογούμενο, εἶ ν α ι ἰ δ ι α ῖ τ ε ρ α λ ε π τ ὸ καὶ εὐ α ῖ σ θ η τ ο. Στὴν προσπάθειά μας νὰ τὸ προσεγγίσουμε σημειώνουμε ἐπιγραμματικὰ τὰ ἑξῆς ἀποσπασματικά:

1. Ἄν ἡ προσωπικὴ ἱστορία τοῦ χριστιανοῦ πάνω στὴ γῆ δὲν ἀποτελεῖ προσπάθεια στείρας ἐπιβίωσης πού ἐξαντλεῖται στὴ λογικὴ τοῦ «φάγωμεν, πίνωμεν αὔριον γὰρ ἀποθνήσκουμεν», ἀλλὰ εἶναι ἀγώνας καὶ ἀγωνία γιὰ τὴν προαγωγή τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ζωῆς μέσα στὴν κοινωνία, ὅπως ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία μᾶς ὑποδεικνύει μὲ προοπτικὴ τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, τότε ὁπωσδήποτε καὶ ὁ σωματικὸς θάνατος, ὡς τὸ «ἐσχάτο γεγονός» τῆς παρουσίας ζωῆς κάτω ἀπὸ ὁποιοδήποτε συνθήκες κι ἂν συμβεῖ, θὰ πρέπει νὰ ἀξιολογηθεῖ μὲ κριτήριο τὴν ὀρθόδοξη χριστιανικὴ μας πίστη καὶ φυσικὰ ἀπ' τὴν ὀπτικὴ τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, τοῦ Θεοῦ τῆς Ἀγάπης.

2. Ὑπ' αὐτὴ τὴ βασικὴ προϋπόθεση πρέπει νὰ ἐκτιμηθεῖ καὶ ἡ δωρεὰ μελῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ὡς ἐσχάτη πράξη ἀγάπης πρὸς τὸ συνάνθρωπο, πράξη πού ἀποτελεῖ ἀντανάκλαση τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Τριαδικὸ Θεό.

3. Ἡ δωρεὰ μελῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος σὲ κάθε περίπτωση πρέπει νὰ προϋποθέτει τὴν ἐνσυνείδητη, ἐλεύθερα ἐκπεφρασμένη καὶ ἀποκλειστικὰ προσω-

λογισμοῦ, προσφέροντας ἀκόμη μαθήματα ἀστρολογίας, ταρῶ κ.ο.κ. Τὸ κέντρο αὐτό, ὅπως καὶ ἄλλα κέντρα πού αὐξάνουν τὸν τελευταῖο καιρὸ στὴ χώρα μας («Μυρρινούντα» τῆς «Ἀρμονικῆς Ζωῆς» στὰ Μεσόγεια, Θιβετανικὸς Ναὸς στὸ Μαυροβούνι Κορινθίας, Νέας Ἀνθρωπότητος Ἰδρυμα στὴν Ἀδία Μεσσηνίας, «Τρισήλιον» στὴν Καρδαμύλλη Μεσσηνίας), ἀποτελοῦν εἶδος κοινοβίων κατὰ τὸ πρότυπο τοῦ FINDHORN τῆς Σκωτίας καὶ ἄλλων κοινοτήτων τῆς λεγόμενης «Νέας Ἐποχῆς».

Μερικὲς ἀπὸ αὐτὲς τίς ὁμάδες προβάλλουν φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς στὴν προσπάθειά τους νὰ παγιδεύσουν ἀκόμη καὶ τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας.

Ἡ Γ' ὁμάδα ἐξέφρασε τὴν ἔντονη ἀνησυχία της γιὰ τὸν ὑπαρκτὸ κίνδυνο διαθρώσεως ἀνωτάτων ἐκπαιδευτηρίων τῆς χώρας, στὰ ὁποῖα σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ

ἀνάλογα ἰδρύματα τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσάγονται γκουρουὺς τεχνικές. Ἀναφέρθηκε ἡ περίπτωση τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης ὅπου διδάσκεται ἐπίσημα ὁ «Ὑπερβατικὸς Διαλογισμὸς» τοῦ γκουροῦ Μαχαρίσι Μαχῆς Γιόγκι. Ὁ κίνδυνος διαθρώσεως ἐνισχύεται καὶ ἀπὸ τὴ συνεργασία καθηγητῶν Θεολόγων μὲ τὴν φρικτὴ ὀργάνωση τοῦ Κορεάτη ψευδομεσσία Μούν.

Ὁ κ. Ἄγις Σαρακηνός, μὲ ἀγγελία σὲ ἀποκρυφιστικὸ περιοδικὸ πρωτοστατεῖ καὶ πάλι στὴ σύσταση Ὁμοσπονδίας ἀποκρυφιστικῶν ὁμάδων.

Καὶ σὲ αὐτὴ τὴν ὁμάδα χαιρετίστηκε ἡ ἐκδοσὴ τῶν ἀντιαιρετικῶν βιβλίων καὶ ἰδιαίτερα τοῦ βιβλίου «Αὐτογνωσία, Αὐτοεξέλιξη, Σωτηρία» πού τέθηκε σὲ κυκλοφορία στὰ πλαίσια τῆς Γ' Συνδιασκέψεως Ἐντεταλμένων.

(Συνεχίζεται)

πικρή επιλογή του δότη. Πολύ σοφά έχει παρατηρηθεί ότι «τὸ ἐγὼ εἶναι τὸ ἀποφασιστικὸ μυστήριον τοῦ ἀνθρώπου» (π. D. STANILOAE). Προφανῶς τοῦτο νοεῖται στὴ δάση τῆς ιερότητάς τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καὶ τοῦ σεβασμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος εἶτε τοῦτο εἶναι στὴ ζωὴ εἶτε —πολὺ περισσότερο— εἶναι νεκρό. Γι' αὐτὸ ἀπὸ πλευρᾶς χριστιανικῆς ἠθικῆς εἶναι ἀδιανόητη καὶ ἀνεπίτρεπτη ἡ «προσφορά» μελῶν τοῦ σώματος τοῦ θανόντος ἐκ μέρους τῶν οἰκείων του, χωρὶς νὰ εἶναι δεδομένη καὶ ἐκπεφρασμένη ἡ προσωπικὴ του βούληση, ἀφοῦ σὲ μιὰ τέτοια περίπτωση οἱ οἰκεῖοι ἐνεργοῦν αὐθαίρετα καὶ οἰονεῖ ὡς «διαχειριστὲς» τοῦ σώματός του. Μὲ αὐτὴ, λοιπόν, τὴν ἀπαραίτητη προϋπόθεση ἡ προσφορά μελῶν τοῦ σώματος «δὲν θεωρεῖται πιά σὰν ἀκρωτηριασμὸς ποὺ ἠθικὰ ἀπαγορεύεται, ἀλλὰ σὰν πράξη ἀγάπης ποὺ ἐγγίζει τὴν αὐτοθυσία», ὅπως χαρακτηριστικὰ σημειώνει ὁ Μητροπολίτης Δημητριάδος Χριστόδουλος.

4. Ἡ δωρεὰ μελῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος γιὰ χάρι τοῦ συνανθρώπου ὁδηγεῖ τὴ χριστιανικὴ ἠθικὴ καὶ σὲ δύο ἄλλες ἀκόμη ἐκτιμήσεις εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ ἀνθρώπινο ὄν: Ἀφ' ἑνὸς ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀναπτύσσει τὴν ὑπαρξὴ του σὲ σ χ έ σ η μ έ τ ο υ ς ἄ λ λ ο υ ς καὶ ὅχι ἀπομονωμένος, πράγμα ποὺ φανερώνει ὅτι δὲν εἶναι εἰκόνα καὶ δημιουργήμα ἑνὸς μονοπροσωπικοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῆς Ἀγίας Τριάδος καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅτι αἰσθάνεται (ὀφείλει νὰ αἰσθάνεται) ὑπεύθυνος γιὰ τὸ συνάνθρωπό του. Προφανῶς ἡ σχέση ὑπευθυνότητος τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ Δημιουργό του καὶ πρὸς τὸν κόσμον, τὸν ἀναδεικνύει φωτεινὴ καὶ ἐνσυνείδητη ὑπαρξή, ποὺ ξέρει καὶ μπορεῖ νὰ ἀνταποκρίνεται στὴν κλήση τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ καὶ στὰ ὅποια καλέσματα ἀνάγκης καὶ δοῆθειας τῶν συνανθρώπων του. Ἀλλοίμονο ἂν ὁ ἄνθρωπος στερεῖται ὑπευθυνότητος. Σὲ μιὰ τέτοια περίπτωση ξεπέφτει στὴν κατάστασιν τῆς τέλεις ἀλλοτρίωσης, ἀφοῦ ἀποστραγγίζεται ἀπὸ τοὺς χυμοὺς τῆς ἀγάπης καὶ ἀποδυναμώνεται ἀπὸ τὴν αἰσθητικὴν ἐκείνη δύναμιν ποὺ τὸν ἱκανώνει νὰ μὴ υποβιβάσει τὰ πρόσωπα, ἀλλὰ καὶ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, σὲ ἀπλὰ ἀντικείμενα, προορισμένα νὰ ἱκανοποιῶν μόνον τὶς δικές του σωματικὰς καὶ ἐγωϊστικὰς παρορμήσεις.

β) Ἡ παραπάνω πολὺ σύντομη ἀναφορὰ ποὺ μὲ τρόπο ἐπιγραμματικὸ καὶ ἀποσπασματικὸ ἐπιχειρεῖ νὰ υπογραμμίσῃ τὸ μεγαλεῖο τῆς ἀγάπης, ὅταν αὐτὸ ἐκφράζεται μὲ τὸν πιὸ συγχευτικὸ ἴσως τρόπο τῆς προσφοράς μελῶν σώματος, ἔχει ὡς ἀφορμὴ τὴ γνωστὴ πρόσφατη τραγικὴ περίπτωσι τοῦ ἀείμνηστου φίλου καὶ συμπολίτη μας Χριστόφορου Ἰωάννου Κάνι-

στρα, ἀφιέρωμα στὴ μνήμη τοῦ ὁποίου καὶ ἀποτελεῖ.

Ὅμως, ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τὴ μνήμη του, καταχωροῦμε καὶ τὰ ἑξῆς:

Ὁ Χριστόφορος γεννήθηκε στὴν Πάτρα τὸ 1956 καὶ μετὰ τὶς ἐγκύκλιες σπουδές του εἰσήχθη στὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, ἀπ' ὅπου καὶ ἀπεφοίτησε τὸ 1979. Παράλληλα μὲ τὶς νομικὰς του σπουδὰς εἶχε ἔντονη πολιτικὴ παρουσία ὠθούμενος πρὸς τοῦτο ἀπὸ τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὰ κοινὰ. Ἀκόμη κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνες φρόντιζε νὰ ἱκανοποιεῖ καὶ ἐσώτερες ἐφέσεις του, παρακολουθώντας στὴν Ἀγγλία εἰδικὰ σεμινάρια στοὺς τομεῖς τῆς ἀρχαιολογίας καὶ τῆς ἱστορίας, ἐνῶ μιλοῦσε ἀγγλικά, ἰταλικά καὶ γερμανικά. Οἱ ἱκανότητες καὶ τὰ χαρίσματά του ἐκτιμήθηκαν καὶ κατὰ τὴ στρατιωτικὴ του θητεία στὴν Ἀεροπορίαν, ἡ ὁποία καὶ τοῦ ἀπένευμε σχετικὲς τιμητικὰς διακρίσεις. Ὡς νέος ἔμπορος διακρίθηκε πολὺ ἐνωρίς, σὲ μιὰ γόνιμη συνεργασία μὲ τὸν πατέρα του, στὴ διαίκηση τῆς Ἀνώνυμης Ἑταιρείας «ΠΑΝΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΕΒΕ», ἐνῶ τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὰ κοινὰ καὶ ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ ἀγάπη του γιὰ τὸν ἄνθρωπον τὸν ὠθησε πολὺ ἐνωρίς (1981) νὰ ἀναμιχθεῖ καὶ νὰ συμβάλῃ ἀποτελεσματικὰ στὴν προσπάθειαν τῆς Διεθνούς Ἀμνηστίας, τῆς ὁποίας καὶ ἀπετέλεσεν μέλος τοῦ Κεντρικοῦ Δ.Σ. Μ' αὐτὴ τὴν ιδιότητα ἐκπροσώπησε τὴ χώρα μας σὲ διεθνὴ συνέδρια, ὅπως στὴ Δανίαν (1988), στὴ Σουηδίαν (1989) καὶ στὸ Δουβλίνο (1989), τέλος τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὰ τοπικὰ προβλήματα ἦταν ζωηρὸ ἀλλὰ καὶ ἀθόρυβο. Τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὸ ἀθλητικὸ σωματεῖο «Ἀτρόμητος Ζαρουχλεῖκων», τοῦ ὁποίου καὶ διετέλεσε ἐνεργὸ μέλος τοῦ Δ.Σ.

Ἡ πράξη ἀγάπης τοῦ Χριστόφορου (ὅπως καὶ κάθε ἄλλη παρόμοια) ὡς προσφορά ζωῆς πρὸς τὸν συνάνθρωπον, ἔχει θαυμάσια σημασία, διότι προφανῶς στοχεύει νὰ σπάσῃ τὴ βιολογικὴ ἀσυνέχεια ποὺ φέρνει ὁ θάνατος. Συνεπῶς ἀποτελεῖ συγκελονιστικὴ πράξη ἀγάπης καὶ αἰσιόδοξο μῆνυμα ζωῆς γιὰ τὸν πάσχοντα ἄνθρωπον. Ὅπωςδήποτε ἡ προσφορά μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστόφορου ἀπηχούσε τὴν σὲ ἀνύποπτον χρόνον πολλὰκις ἐκφρασθεῖσα πρὸς οἰκείους καὶ φίλους ἔντονη ἐπιθυμία του, ἀποτελεῖ δὲ τὴν κορυφαία πράξη του ποὺ σφράγισε τὸ σύντομον καὶ φευγαλέον πέρασμά του ἀπὸ τὴ ματαιότητά τῆς παρουσίας ζωῆς. Ἐνα τέτοιο γεγονός δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ μετριάξῃ τὸν ἀνθρώπινον πόνον χαρίζοντας ἱκανοποίηση στοὺς γονεῖς του, οἱ ὁποῖοι στὸ σκληρὸ κτύπημα ποὺ δέχθηκαν φάνηκαν δυνατοί, ἀφοῦ —ὅπως ὁ ἴδιος ὁ πατέρας του δήλωσε— «ἔκαμε πέτρα τὴν καρδιά του». Στὴ σεμνὴ σύζυγό του καὶ στὴν μητέρα τῆς, ποὺ μὲ τὴν διακριτικὴ σιωπὴ τοὺς προσπαθοῦν ὅχι μόνον νὰ «χωρνεύουν»

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

42 γαλλικά «γυαλιά»

για 20.000.000 ελληνικά μάτια!

ΛΙΓΟ ΚΑΙΡΟ ΠΡΙΝ, 42 Γάλλοι μαθητές επισκέφθηκαν την Ελλάδα για να τη γνωρίσουν. Η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε ως επιβράβευση της επιτυχίας τους στ' αρχαία ελληνικά. Οί ξένοι, από τη μία, διαφυλάσσουν τη γλώσσα τους από κάθε αλλοίωση, από την άλλη, ιδρύουν όλο και περισσότερες σχολές διδασκαλίας της Αρχαίας και Νέας Ελληνικής. Έμεις, στην κοιτίδα της αρχαίας ελληνικής, συζητούμε ακόμη αν πρέπει να διδάσκεται ή όχι και αν ναι, πώς ή γλώσσα μας! Προτείνονται διάφορες λύσεις, από τις οποίες μερικές είναι αξιοπρόσεκτες, όμως δεν υλοποιούνται όσο και όπως πρέπει. Πιθανόν —έτσι όπως πάνε τα πράγματα— σε λίγα χρόνια οί ξένοι να γνωρίζουν καλύτερα από μās τη γλώσσα μας. Αξίζει να σημειωθεί ότι μεγάλη ελληνική εταιρεία προκήρυξε διαγωνισμό για την προσληψη αλληλογράφου Άγγλικής κι Ελληνικής και πρότεινε ένας... Βέλγος! Βεβαίως είναι επαινετή ή υποσυγκριτική απόφαση για την επαναφορά της διδασκαλίας των Αρχαίων. Χρειάζεται να υποστηριχθεί και να επεκταθεί. Βασικό συστατικό του λόγου που μās συνδέει με τη ζωογόνο παράδοσή μας, είναι ή γλώσσα ή οποία βρίσκεται στο στόμασι των πολιτών και ποιητών έχθρων του έθνους μας.

Θ' αδρανήσουμε;

το τραγικό γεγονός αλλά και νά... «δικαιολογήσουν» την απουσία του πατέρα τους στα δυο τρυφερά θλαστάκια του, τα οποία με το δικό τους τρόπο και την παιδική αφελότητά τους ίσως επικοινωνούν καλύτερα απ' όποιονδήποτε άλλον με τον πατέρα τους, που με συγκρατημένη ψυχραιμία και ρεαλισμό προσπαθούν να σταθούν πλάι στους γονείς, στη σύζυγο, στα παιδιά. Στους συγγενείς και φίλους, που όλες αυτές τις σαράντα ημέρες της τρομερής υπερέντασης, τις φορτισμένες και δηλητηριασμένες από το νωπό πόνο προσπάθησαν (όσο γίνεται) να τον μοιραστούν. Στην ευρύτερη Πατραϊκή κοινωνία —και πέραν αυτής— διακεκριμένο μέλος της οποίας υπήρξε ο Χριστόφορος και που τόσο συγκινητικά συμμετέχει στο πένθος της οικογένειας.

Τα «είδωλα» στα εδώλια.

ΚΑΤΑΛΥΤΙΚΕΣ είναι οί επιδράσεις της τηλεόρασης στη σύγχρονη νεολαία, ή οποία πολλές φορές ταυνίζεται με τους τηλεοπτικούς ήρωες. Διαβάσαμε στον Τύπο: «Ο Νίκος, ο Κώστας και ο Πέτρος είναι 8 χρονών και βλέπουν τους ήαντούς τους σιούς ήρωες των κινουμένων σχεδίων. Στον Μπάιμαν, στον Σούπερμαν και στον Σπάινιτερμαν. «Θ' ανοίξω τη μέρτα μου και θά πετάξω», λέει ο Πέτρος. Οί δύο άλλοι της παρέας το πιστεύουν απόλυτα! Μάλιστα, θυμώνουν όταν κάποιος τους υπενθυμίζει ότι δεν μπορεί να πετάξει ο άνθρωπος, παρά μόνο στη φαντασία του!... «Δες ψέματα, εγώ πετώ πραγματικά!», απαντά ο Πέτρος.

Η περίπτωση των παιδιών είναι μία από τις πολλές που δείχνουν την επίδραση της TV στη νεολαία. Τα μηνύματα που τους περνά καθημερινά και τα είδωλα που τους κατασκευάζει...

Από την έρευνα που πραγματοποίησε ή εταιρεία AGB τον περασμένο Μάιο, περίπου σε 450.000 παιδιά της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, διαπιστώθηκε ότι τα παιδιά παρακολουθούν TV 133 λεπτά της ώρας, κατά μέσο όρο, την ημέρα! Ακόμη, στη συντριπτική τους πλειονότητα (99,30%) στέκονται μπροστά στην οθόνη, έστω και για ένα λεπτό την ημέρα! Κατά μέσον όρο τα παιδιά (από 3 έως 10 ετών) αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στην TV απ'

νειας. Και τέλος στα Μ.Μ.Ε. και ιδιαίτερα στον τοπικό αλλά και αθηναϊκό Τύπο που στη συγκεκριμένη περίπτωση έδειξαν την ευαισθησία τους και το σεβασμό τους στον κοιμηθέντα αδελφό και στην προσφορά του.

Είθε ή αποστολική φωνή - προσταγή, που σήμερα ακούγεται στους ναούς μας κατά την Ευχαριστιακή μας Σύναξη και που φαίνεται να είχε διαπεράσει τη συνείδηση του Χριστόφορου Κάνιστρα, να διαπερνά και να θερμαίνει και την καρδιά όλων των ανθρώπων μιά πιο πολύ των μελών της Εκκλησίας του Χριστού, «να φροντίζωσιν καλών έργων προστασθαι οί πεπιστευκότες τῷ Θεῷ ταῦτά έστιν καλά και ωφέλεια τοῖς ανθρώποις» (Τίτ. 3,8).

Η Ζ' ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΦΩΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Του κ. ΝΙΚ. Κ. ΔΡΑΤΣΕΛΛΑ, Θεολόγου

Α'. Στην συνάφειά μας με την ήδη έκθετῆσα ΣΤ' Κατήχησι τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, δὲν κάνομε ἀναφορὰ στὸ δεῦτερο τμῆμα αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ἐπιγράφεται «Περὶ αἱρέσεων», καθ' ὅσον αὐτὸ ἀναφέρεται σὲ πληροφορίες περὶ αἱρέσεων τοῦ 2ου, 3ου καὶ 4ου μ.Χ. αἰῶνος, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα δὲν ἀφοροῦν τὴν παροῦσα στήλη. Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, προχωροῦμε κατ' εὐθείαν στὴν ἀνάπτυξι τοῦ περιεχομένου τῆς Ζ' Κατηχήσεως τοῦ ἁγίου Πατρός.

Ἡ Ζ' Κατήχησης ἀρχίζει μετὰ μία εἰσαγωγή, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ σύνδεσι μετὰ τὴν ΣΤ'. Ὁ ἅγιος Πατὴρ ἐκθέτει τὸ ὅτι ὠμίλησεν ἤδη περὶ τῆς μοναρχίας τοῦ Θεοῦ («Περὶ μὲν τῆς τοῦ Θεοῦ μοναρχίας, αὐτάρκως ἡμῖν ἐν τῇ χθὲς ἡμέρᾳ πρὸς ὑ-

μᾶς εἴρηται»)¹, θὰ σπεύσῃ δὲ νὰ προσθέσῃ ὅτι ἀνταπεξήλθε τις πλάνες τῶν αἱρετικῶν («Καὶ τῆς τῶν ἁθέων αἱρεσιωτῶν πολυσχιδοῦς πλάνης τὰς ἐκτροπὰς διήλθον»)². Ἐν συνεχείᾳ θὰ ἐκθέσῃ τὸ κύριον θέμα τῆς παρουσίας Κατηχήσεως, τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι ἡ κατὰδειξις τῆς πίστεως στὴν Πατρότητα τοῦ Θεοῦ («καὶ τὰ σωτηριώδη τῆς ἀληθοῦς Πίστεως καταδεξώμεθα, τῷ τῆς μοναρχίας ἀξιωματὶ τὸ πατρικὸν συνάπτοντες, καὶ πιστεύοντες εἰς ἓνα Θεὸν Πατέρα»)³.

Στὴν δευτέρα παράγραφο τῆς παρουσίας Κατη-

1. Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἑκκλησιαστικῶν Συγγραφέων (ΒΕΠΕΣ), ἔκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τόμος 39, σελ. 101, στ. 27-28.

2. ΒΕΠΕΣ, τ. 39, σελ. 101, στ. 30-31.

3. ΒΕΠΕΣ, τ. 39, σελ. 101, στ. 34-36.

ὅ,τι σὺ σχολεῖς. Μέχρι τὴν ἡλικία τῶν 16, ἓνας Ἀμερικανὸς ἑφηβὸς θὰ ἔχει δεῖ ἀπὸ τὴ μικρὴ ὁδὸν περισσότερους ἀπὸ 18.000 εἰκονικοὺς φόνους, χωρὶς σ' αὐτοὺς νὰ περιλαμβάνονται οἱ ἀναρίθμητες σκηνὲς βίας.

Ἀντὶ ἄλλου συσχετισμοῦ ἢ συμπεράσματος, ἀναφέρουμε τὴν χαρακτηριστικὴ περίπτωσι τοῦ 15χρονον Γερασίμου, ὁ ὁποῖος πρὶν μερικὸν μῆνες παρατηροῦσε ἐκθαμβὸς στὰ δελτία εἰδήσεων, τὰ ρεπορτάζ γιὰ τὴ βία στὰ γήπεδα. Ὁ ἴδιος ἰσχυρίζεται ὅτι τοῦ προξενοῦσαν ἰδιαίτερη ἐντύπωσι τὰ ματωμένα πρόσωπα: «Δὲν ἄκουγα τὰ σχόλια τῶν ρεπόρτερς, λέει, δὲν μ' ἐνδιέφεραν τὰ λόγια τους. Μοῦ ἀρκοῦσε ὁ τρόμος στὰ μάτια αὐτῶν πὺν δέχονταν τὴν ἐπίθεσι καὶ ἡ ἀλαζονεία τῶν χούλιγκανς!». «Θὰ πάω κι ἐγώ, θέλω νὰ με δείξει καὶ μένα ἡ τηλεόρασι, νὰ βαρῶ! Νὰ με βλέπουν καὶ νὰ τρομάζουν! Θὰ τοὺς δείξω ἐγώ!...».

Ἴδου τὸ ρόδο

ἰδου καὶ τὸ ... κάπνισμα!

ΔΕΝ ΘΑ ΠΑΨΟΥΜΕ νὰ τὸ γράφουμε, βέβαια κινδυνεύουμε νὰ κατηγορηθοῦμε ὅτι λέμε τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια. Κάθε φορὰ προκύπτουν καινούργια στοιχεῖα:

Ἡ ἀμεση εἶναι ἡ σχέση τοῦ παθητικοῦ καπνίσματος μετὰ τὸν καρκίνου τοῦ πνεύμονος, ὅπως προκύπτει ἀπὸ ἔρευνα τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Χάρβαρντ. Ἡ μελέτη βασίστηκε σὲ δείγματα ἰσοῦ πνευμόνων ἀπὸ νε-

κροπία 283 Ἀθηναίων πὺν πέθαναν σὺν διάσπασμα ἀπὸ τὸ 1986 ἕως τὸ 1990. Ἐξαιρέθηκαν τὰ αἶμα πὺν ἔπασχαν ἀπὸ καρκίνου ἢ ἀπὸ παθήσεις τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος. Οἱ ἐρευνητὲς τῆς Σχολῆς Δημοσίας Ὑγείας τοῦ Χάρβαρντ, δήλωσαν ὅτι παρόμοια μελέτη δὲν ἔχει γίνῃ σὺν παρελθόν. Γιὰ πρώτη φορὰ χρησιμοποιήθηκαν δείγματα πνευμονικῶν ἰσῶν ἀπὸ νεκρούς. Τὰ στοιχεῖα πὺν βρέθηκαν γιὰ τὴν σχέση τοῦ παθητικοῦ καπνίσματος καὶ τοῦ καρκίνου, εἶν' ἐντυπωσιακά. Τὰ δείγματα ἰσῶν ἐλέγχθηκαν γιὰ τὴν παρουσία προκαρκινικῶν ἐλλκῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐλλκῶν πὺν βρέθηκε ἦταν σημαντικὰ ὑψηλότερος σὺν γυναικες πὺν πέθαναν τὴν περίοδο τῶν τεσσάρων χρόνων σὺν Ἀθήνα, οἱ ὁποῖες δὲν κάπνιζαν ἀλλὰ εἶχαν παντρευτεῖ καπνιστές, παρὰ σὲ κείνες πὺν ἦσαν παντρεμένες μετὰ μὴ καπνιστές.

Τὰ συμπεράσματα προσθέτουν νέα στοιχεῖα σὺν ὑπόθεσι ὅτι τὸ παθητικὸ κάπνισμα βλάπτει σχεδὸν ὅσο τὸ «ἐνεργητικόν».

Θὰ ἐπαναλάβουμε ἓνα ποιηματάκι παλιότερης ἐποχῆς, ἀπὸ κείνα πὺν ἀντέχουν σὺν χρόνον:

«Ὁ ἔτη τεσσαράκοντα
μηδέποτε καπνίσας
τὸ δὲ μὴ δαπανῶμενον
κατ' ἔτος ἐκιοκίσας
τοιούτον κτῆμα ἀποκτῶ
κι ὑγείας δέκα ἔτη
εἰς τὸν βίον του προσθέττω!»

χήσεως ὁ ἅγιος Πατήρ θὰ ἀσκήσῃ τὴν πολεμικὴν του κατὰ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ τῆς ἐποχῆς του, ὁ ὁποῖος ἡρνεῖτο στὸν Θεὸ τὴν ἀπόδοσι πατρότητος ὡς πρὸς τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ («τὸ δὲ καὶ Πατέρα εἶναι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦτον, εὐ παραδέχονται»)⁴. Διὰ χωρίων εἰλημμένων ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, θὰ κατηγορήσῃ τοὺς Ἰουδαίους ὅτι δὲν ἀκολουθοῦν ὡς πρὸς τὴν πίστι στὸν Ἰησοῦ τοὺς δικούς τους προφῆτες («τοῖς οἰκείοις προφῆταις ἐναντία φρονοῦντες, οἱ φασιν ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς· Κύριος εἶπε πρὸς με, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε»)⁵, διότι ἡ μόνη ὁδὸς καὶ θύρα, γιὰ νὰ ὁδηγηθῇ κανεὶς πρὸς τὸν Πατέρα, εἶναι ὁ Υἱός. Ἐπομένως, ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀρνεῖται τὸν Υἱόν, δηλαδὴ τὴν θύραν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πλησιάσῃ τὸν Θεὸν Πατέρα. Θὰ ἀναφερθῇ στὸ Ψαλμικὸ χωρίο «κἀγὼ πρωτότοκον θήσομαι αὐτόν, ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς»⁶, γιὰ νὰ ἐρωτήσῃ ὅτι, ἂν αὐτὰ ἐλέγοντο πρὸς τὸν Δαβὶδ ἢ τὸν Σολομῶντα, θὰ ἔπρεπε νὰ καταδείξουν οἱ Ἰουδαῖοι πῶς ὁ θρόνος τοῦ προφητευομένου «ἔστιν ὡς αἱ ἡμέραι τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη εἰς τὸν αἰῶνα»⁷.

Στὴν τρίτη παράγραφο τῆς παρούσης Κατηχήσεως, ὁ ἅγιος Πατήρ, μετὰ τὴν πολεμικὴν του κατὰ τῶν Ἰουδαίων, θὰ ἀναφερθῇ στὴν Πατρότητα τοῦ Θεοῦ ἐναντι τοῦ Χριστοῦ, ὡς δόγματος Πίστεως («Ἡμεῖς δὲ τὸ τῆς Πίστεως εὐσεβὲς ἀναλαμβάνομεν Θεὸν ἕνα τὸν Πατέρα τοῦ Χριστοῦ προσκυνοῦντες»)⁸ καταπολεμῶν δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου τοὺς Γνωστικὸς καὶ τοὺς Ἀρειανούς, θὰ σπεύσῃ δὲ νὰ προσθέσῃ ὅτι δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ ἀποστεροῦμε τῆς δυνατότητος τῆς Γεννήσεως Ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἐχάρισε τὴν ἰκανότητα νὰ γεννοῦν ὅλα τὰ ὄντα. Ἐπὶ πλέον, θὰ σημειώσῃ, ἡ πίστις στὴν Πατρότητα τοῦ Θεοῦ ἐμβάλλει στὶς ψυχὰς τῶν ἀκούοντων, καὶ πρὶν γίνῃ λόγος περὶ τοῦ Χριστοῦ, τὴν πίστι περὶ τοῦ Μονογενοῦς, ἡ ὁποία δὲν διαχωρίζεται ἀπὸ ἐκεῖνην στὸν Πατέρα.

Στὴν ἐπομένη παράγραφο, ἀναφέρεται ὁ ἅγιος Πατήρ ἐντονώτερον στὸ ἀνωτέρω θέμα. «Τὸ γὰρ τοῦ Πατρὸς ὄνομα», λέγει, «ἅμα τῷ τῆς ὀνομασίας προσρήματι, νοεῖν παρέχει καὶ τὸν Υἱόν»⁹, ἐννοῶν, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ὅτι ἡ Πατρότης τοῦ Θεοῦ διασημαίνει σχέσι μὲ τὸν Υἱό. Θὰ τεκμηριώσῃ τὴν ἀποψὶ του, λέγων ὅτι, ἐὰν ὁ Πατήρ εἶναι Πατήρ, θὰ πρέπη νὰ

εἶναι Πατήρ Υἱοῦ καί, ἂν ὁ Υἱὸς εἶναι Υἱός, θὰ πρέπη νὰ εἶναι Υἱὸς Πατρός. («Εἰ γὰρ πατήρ, πάντως ὅτι πατήρ υἱοῦ καὶ εἰ υἱός, πάντως ὅτι πατὴρ υἱός»)¹⁰. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως μετὰ τὸ «εἰς ἕνα Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων» προσέθεσε τὸ «εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν»¹¹, διὰ νὰ μὴ θεωρήσῃ κάποιος δεῦτερον τῇ τάξει τὸν Μονογενῆ. Οὐδὲν ὑφίσταται μεταξὺ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ.

Στὴν ἐπομένη παράγραφο, ὁ ἅγιος Πατήρ θὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πολλῶν ἀνθρώπων κατὰ καταχρηστικὸν τρόπον Πατήρ, «ἐνὸς δὲ μόνου φύσει καὶ ἀληθείᾳ τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Πατὴρ»¹². Δὲν ἀπέκτησε ἐν χρόνῳ τὴν Πατρότητα, ἀλλὰ τὴν εἶχε ἀνάκαθεν καὶ δὲν ἦταν προηγουμένως ἄτεκνος, ὥστε νὰ ἀποκτήσῃ τέκνα μετὰ ἀλλαγὴν σκέψεως, ἀλλὰ «πρὸ πάσης ὑποστάσεως καὶ πρὸ πάσης αἰσθήσεως, πρὸ χρόνων τε καὶ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, τὸ πατρικὸν ἀξίωμα ἔχει ὁ Θεός»¹³. Ἐγέννησε τὸν Υἱόν χωρὶς πάθος, τροπὴν ἢ μερισμόν, καὶ τέλειος ὢν ἐγέννησε τέλειον Υἱόν. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀρνεῖται τὸν Πατέρα, ἀρνεῖται καὶ τὸν Υἱόν, καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ὁμολογεῖ τὸν Υἱόν, κατέχει καὶ τὸν Πατέρα.

Ἐν συνεχείᾳ, ἐπιθυμῶν νὰ καταπολεμήσῃ τὶς γνωστικὰς καὶ ἀρειανικὰς ἀπόψεις περὶ Υἱοῦ, καταφέρει κατὰ ὅσων δὲν ἐδέχοντο τὴν ἐνότητα Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης. Ἀφοῦ ἀναφερθῇ στὰ Γραφικὰ χωρία «Ἀρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, καὶ μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ Πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου»¹⁴ καὶ «οὐκ ἤδετε, ὅτι ἐν τοῖς τοῦ Πατρὸς μου δεῖ με εἶναι»¹⁵, θὰ ἀναφέρῃ ὅτι δι' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς νοοῦσε τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος. Τέλος, ὁ ἅγιος Πατήρ θὰ ἀπαπέμψῃ σὲ πολλὰ ἄλλα Γραφικὰ χωρία, προκειμένου νὰ ἐπιρρώσῃ τὶς θέσεις του. Δι' ὅλων αὐτῶν τῶν χωρίων, ἐκφράζεται ἡ πίστις στὴν ἀλήθεια τῆς Πατρότητος τοῦ Θεοῦ ὡς πρὸς τὸν Υἱό.

10. ВΕΠЕС, τ. 39, σελ. 102, στ. 36-37.

11. ВΕΠЕС, τ. 39, σελ. 102, στ. 37 - σελ. 103, στ. 2.

12. ВΕΠЕС, τ. 39, σελ. 103, στ. 8-9.

13. ВΕΠЕС, τ. 39, σελ. 103, στ. 11-13.

14. ВΕΠЕС, τ. 39, σελ. 103, στ. 36-37 (Ἰω. 2,16).

15. ВΕΠЕС, τ. 39, σελ. 103, στ. 35 (Λουκ. 2,49).

4. ВΕΠЕС, τ. 39, σελ. 102, στ. 3-4.

5. ВΕΠЕС, τ. 39, σελ. 102, στ. 5-7.

6. ВΕΠЕС, τ. 39, σελ. 102, στ. 17.

7. ВΕΠЕС, τ. 39, σελ. 102, στ. 19-21.

8. ВΕΠЕС, τ. 39, σελ. 102, στ. 27-28.

9. ВΕΠЕС, τ. 39, σελ. 102, στ. 34-35.

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειῶνουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

ΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ

οργανώθηκε από το 'Επικοινωνιακό και Μορφωτικό 'Ιδρυμα της 'Εκκλησίας μας το Σάββατο 17 'Οκτωβρίου. 'Οργανωτής ήταν ο Ραδιοφωνικός Σταθμός 89,4 F.M. και χορηγός η Ριζάρειος 'Εκκλησιαστική Σχολή (Χαλάνδρι), όπου έγινε και η εκδήλωση. Σκοπός, ή σύσφιγξη των σχέσεων και η επιμόρφωση όσων ασχολούνται με την εκκλησιαστική Ραδιοφωνία. Κατά το πρόγραμμα, μετά τη θ. Λειτουργία, την προσφορά καφέ - αναψυκτικών, και τον χαιρετισμό του Μακ. 'Αρχιεπισκόπου κ. Σεραφείμ, έγινε προοιμιακή εισήγηση του πανοσ. άρχιμ. κ. Νικ. Πρωτοπαπά, Γενικού Δ/ντου του Ρ)Σ της 'Εκκλησίας, άκολούθησε δε η εισήγηση του κ. Κων. Γιαλίνη με θέμα «Ένας έρημίτης μοναχικός άσκητής» και συζήτηση έπ' αυτής, υπό τη διεύθυνση του Καθηγ. κ. Παν. Μπούμη. 'Ο κ. Παν. Κίικλης εισηγήθηκε το θέμα «ή Μουσική του εκκλησιαστικού Ραδιοφώνου» και ή Κα Γεωργία Κουνάθη διηύθυνε τη συζήτηση έπ' αυτού. Μετά το γεύμα έγιναν: Εισήγηση του Καθηγ. π. Γ. Μεταλληνού («ό Ρ)Σ της 'Εκκλησίας και τά έθνικά μας θέματα») και συζήτηση (διεύθυνση κ. Γ. Πρίντζιπα), «Στρογγυλό τραπέζι» με τούς 'Ιω. Τζανετάκο, 'Ιω. Χατζηφώτη και 'Α. Ρουμελιώτη («ή έλεύθερη Ραδιοφωνία, παρόν - προοπτικές»), «Κλείσιμο της ήμερίδας» από τόν Σεβ. Θηβών και Λεθαδείας κ. 'Ιερώνυμο, αντιπρόεδρο του 'Επικοινωνιακού και Μορφωτικού 'Ιδρύματος. 'Η εκδήλωση επισφραγίσθηκε με την 'Ακολουθία του 'Εσπερινού.

★ 'Ο Ρ)Σ της 'Εκκλησίας, έξάλλου, όργάνωσε «άπογευματινό» την Τετάρτη 21 'Οκτωβρίου (5-9 μ.μ.) στον ι. ναό άγίου 'Ελευθερίου 'Αρεως, με θέμα «ΦΥΣΗ και ΑΝΘΡΩΠΟΣ». Μετά τόν 'Εσπερινό έγιναν τρείς εισηγήσεις: «'Ανθρωπος και περιβάλλον στη λειτουργική ζωή της 'Εκκλησίας» (Σεβ. 'Ηλείας κ. Γερμανός). «'Η φύση διδάσκει τόν άνθρωπο» (κ. 'Απόστ. Νικολαΐδης). «'Η Θεοτόκος και ή ανάκαίνιση της κτίσεως» (Κα Γεωργία Κουνάθη). Τις εισηγήσεις άκολουθοϋσε συζήτηση και στο τέλος δεξίωση στο Πνευματικό Κέντρο.

«ΚΑΤΑΓΟΜΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΤΗΣ ΑΔΙΚΙΑΣ» ήταν ό τίτλος του «τριμέρου εκδηλώσεων μνήμης της Μικράς 'Ασίας» (23-24-25 'Οκτωβρίου) που όργανώθηκε από το παρεκκλησί του 'Αγίου 'Ανδρέα (πλατ. 'Αμερικής), με τη συνεργασία της «'Ενώσεως Σμυρναίων». Περιλάμβανε έκθεση ιστορικού και φωτογρα-

Του κ. Εϋαγγέλου Π. Λέκκου

φικού υλικού, βιβλίου και έφημερίδων έποχής, παράσταση Καραγκιόζη, ιστορικές παρουσιάσεις με όμιλίες, διαφάνειες, άφηγηματικές μαρτυρίες, μουσικό Μικρασιάτικο πρωϊνό με τόν κ. Χρ. Τσιαμούλη και χορούς και τραγούδια της Μικρασίας. Προϊστάμενος του ναού είναι ό άρχιμ. κ. Γαβριήλ Τσάφος.

ΤΟ 1ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ 'Αστυνομιών χωρών - μελών της Εϋρωπαϊκής Κοινότητας πραγματοποιήθηκε στην 'Αθήνα (16-20 'Οκτωβρίου), έπειτα από πρωτοβουλία του προϊσταμένου της 'Θρησκευτικής 'Υπηρεσίας της 'Ελληνικής 'Αστυνομίας πανοσ. άρχιμ. κ. Εϋσεβίου Πιστολή. 'Αριστα όργανωμένο, κατά την κοινή όμολογία, απέσπασε τά συγχαρητήρια της πολιτικής και άστυνομικής 'Ηγεσίας του Σώματος, καθώς και τών συνέδρων.

'Ο Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ. Σεραφείμ εϋλόγησε την έναρξη και άπηύθυνε σχετικό μήνυμα, ένω ή Α. Θ. Π. ό Οίκουμ. Πατριάρχης κ. Βαρθολομαΐος Α' απέστειλε Πατριαρχικό Γράμμα το όποιο άνέγνωσε ό εκπρόσωπός του στο Συνέδριο άρχιμ. κ. Θεοδώρ. Πολυζωγόπουλος. Στην τελετή ένάρξεως παρέστη ό ύπουργός Δημ. Τάξεως κ. Θ. 'Αναγνωστόπουλος και ή 'Ηγεσία του Σώματος.

Τό γενικό θέμα «'Εκκλησία και 'Αστυνομία» συνεργασία για την ήθική και πνευματική θωράκιση του 'Αστυνομικού» άναπτύχθηκε με εισηγήσεις που έκαναν οί Σεβ. Μητροπολίτες Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος και Καλαβρύτων και Αιγιαλείας κ. 'Αμβρόσιος, ό Καθηγητής 'Ιατροδικαστικής κ. 'Αντ. Κουτσελίνης, ό στρατηγός έ.ά. κ. Χ. Ζιανίκας, ή 'Αστυνόμος Α' Κα 'Ανδρομάχη Τζουμέρκα και ό πρωτοπρ. κ. 'Αντ. 'Αλεβιζόπουλος, ένω γενική είσαγωγή στο θέμα έκανε στην άρχή ό π. Εϋσέβιος Πιστολής. Με σύντομες, ένδιάμεσες, εισηγήσεις τους οί εκπρόσωποι τών Θρησκ. 'Υπηρεσιών τών 'Αστυνομιών χωρών - μελών της Ε.Ο.Κ. ένημέρωσαν τούς συνέδρους για τά ισχύοντα στίς χώρες τους.

Στό 1ο αυτό Συνέδριο παρέστησαν και κληρικοί - παρατηρητές από την 'Εκκλησία της Κύπρου και τό Πατριαρχείο Βουλγαρίας. Στην τελετή του 'Αγιασμού έψαλε ή 'Ελληνική Βυζαντινή Χορωδία υπό τη διεύθυνση του κ. Λ. 'Αγγελόπουλου. Στό τέλος τών εργασιών εκδόθηκε ψήφισμα από 10 σημεία.